Woord Vooraf

Deze bundel bevat de lessen voor het Jeugdevangelisatiewerk 2014.
Het onderwerp is deze keer: Mozes.

Vanuit het leven van Mozes zijn deze lessen ontwikkeld. Daarin is een keuze gemaakt uit de vele verhalen die over Mozes in de Bijbel staan.

Het leven van Mozes is in drie perioden te verdelen:

1. Zijn leven aan het hof van Farao
2. Zijn leven in de woestijn
3. Zijn leven als leider van het volk Israël

Gods leiding in het leven van Mozes en met het volk Israël heeft in de lessen een bijzondere plaats. In de vertellingen, de verwerkingen en de werkjes staat het dichtbij brengen van de verhalen voor onze buitenkerkelijke jongeren centraal.
Deze bundel geeft suggesties ter voorbereiding van de vertelling of het gesprek met de jongeren. U kent uw eigen doelgroep en kunt naar eigen inzicht het aangeboden materiaal als een handreiking gebruiken.
Laat elke les gepaard gaan met het gebed om de werking van Gods Geest: “Heere, in ons is geen kracht, maar raakt U de harten van deze kinderen en jongeren aan!” Dat is immers Gods werk. Naar Gods eigen beloften zal dat ook gebeuren.
Zoals u gewend bent staan er ook suggesties voor de verwerking in, verdeeld over de verschillende leeftijdsgroepen.
Van harte wensen we u Gods zegen toe over het vakantiebijbelwerk en de vakantiebijbelweek in 2014!

Namens de werkgroep,

N.J. Teerds, voorzitter

Les 1:
Geboorte van Mozes

Les 1: Geboorte van Mozes

Thema
Het geloofsvertrouwen van Amram en Jochebed, de ouders van Mozes, en de wonderlijke bewaring van Mozes door God.

Vindplaats
Exodus 2: 1-10

Kerntekst
Hebreeën 11: 23 *Door het geloof werd Mozes, toen hij geboren was, drie maanden lang van zijn ouders verborgen, overmits zij zagen dat het kindeken schoon was; en zij vreesden het gebod des konings niet.*

Aantekeningen bij de tekst
Exodus 2 vers 1-10

vs. 1: *nam een dochter van Levi:* Jochebed is de tante, de zuster van de vader van Amram. Zo'n huwelijk wordt later verboden.
nemen: trouwen

vs. 2: *schoon:* zijn buitengewone schoonheid maakt zoveel indruk op hen dat ze erdoor gedreven worden hem te verbergen. Ze verwachten iets bijzonders van dit kind. Door het geloof zien ze in die schoonheid een teken van God, dat de HEERE gebruikt om hun geloof te versterken.

vs. 3: *doch als zij hem niet langer verbergen kon:* het kind zal zich door huilen gaan verraden.
kistje: mandje
biezen: riet
legde het in de biezen: te vondeling
de rivier: de Nijl

vs. 4: *zijn zuster:* Mirjam
stelde zich van verre: om te zien hoe het afloopt.

vs. 9: *ik zal u loon geven:* dat is het toppunt van Gods goedheid. Ze krijgt nog geld toe!

vs. 10: *toen het knechtje groot geworden was:* nadat het gezoogd is; op driejarige leeftijd.
Mozes: betekent letterlijk 'uitgetrokken'. Een Hebreeuwse naam, die overeenkomt met de gelijkluidende Egyptische naam, die betekent 'kind van het water'.

Verband met de geloofsleer en belijdenisgeschriften
Raadsbesluit van God: De farao onderdrukt het volk van God. Israël heeft zich in Egypte overgegeven aan de afgodendienst en daarvoor straft de HEERE het volk met onderdrukking (Joz. 24:14; Ez. 20:5-10). In zijn opzet om al wat mannelijk is te doden wordt de koning beheerst door satan, die daardoor de geboorte van de beloofde Verlosser wil verijdelen. Duidelijk is ook te zien, vooral in het vervolg, wat er met de mens gebeurt als de HEERE hem overgeeft aan zichzelf en hem Zijn genade onthoudt. Dan gaat het van kwaad tot erger. Dan wordt het verzet tegen de HEERE en Zijn volk steeds groter en hardnekkiger.
Maar de farao voert alleen de raad van God uit. De HEERE leidt het zo en brengt Zijn volk in deze verdrukking, opdat in de harten het verlangen zal gaan leven verlost te worden, en opdat zij in deze ondraaglijke ellende de HEERE zullen gaan roepen om hulp.

Wet: Het zesde gebod luidt: Gij zult niet doodslaan.

Themaboek Mozes_V3.indd 4 2/25/2014 10:09:09 AM

Adoptie: De HEERE heeft Mozes wonderlijk bewaard en brengt hem bovendien nog bij de farao in zijn paleis om hem de beste opvoeding en scholing te geven en hem zo voor te bereiden voor zijn latere ambt, als de HEERE deze wetenschap zal heiligen en voor Zijn dienst aanwenden. Hoe is het mogelijk dat de farao daarin heeft toegestemd? Hij heeft aan de gril van zijn dochter toegegeven met de gedachte dat ze hem wel zouden naturaliseren. Hij zou een volbloed Egyptenaar van hem maken. Mozes werd onderwezen in alle wijsheid der Egyptenaren; en was machtig in woorden en in werken (Hand 7:22). Mozes komt in een draaikolk van verzoekingen terecht, maar de HEERE haalt hem er op Zijn tijd uit.

Opvoeding: Mozes heeft in zijn kinderjaren gezien en gehoord wat het is de HEERE te vrezen. Zijn ouders hebben hem verteld over God en Zijn dienst; over de beloften die de HEERE aan hun volk had gegeven. Mozes heeft zijn ouders horen bidden. Ze hebben hem bidden geleerd. De HEERE zegent dat prille godsdienstonderwijs veertig jaar later.

Oudheidkundige aantekeningen

Hebreeën: Hebreeën zijn de nakomelingen van Heber. Zo worden zij genoemd voordat zij Israëlieten (willen) gaan heten.

Papyrus: Het papyrusriet wordt voor tal van doeleinden benut: papier, matten, manden, touw, kleren, schoenen en boten (zie Exodus 2:3, kanttekening 8).

Vertelsuggesties

Thema:

Mozes wordt geboren in een tijd van verdrukking van het volk van de Hebreeën, zijn leven loopt groot gevaar. Door het geloof zien de ouders in de schoonheid van Mozes ('een mooie baby') een teken van God dat hij een speciale bedoeling heeft met het leven van hun zoon. Daarom doen ze er alles aan om hem te beschermen, eerst door hem verborgen te houden en daarna door hem te vondeling te leggen. Ze vertrouwen hierin op God, door het geloof. Het geloof in God geeft vertrouwen in God. Dat Hij altijd het goede doet, ook al begrijp je dat niet altijd. Of ook al gaat het allemaal heel anders dan je gehoopt of verwacht had, net als bij Amram en Jochebed. Dat geloof kan God je geven. Dan ga je ook vertrouwen in God en geloven wat Hij heeft laten opschrijven in de Bijbel. Dan weet je zeker dat het echt waar is wat erin staat. God heeft het geloof van Mozes' ouders gezien. Hij geeft dat Mozes wonderlijk bewaard wordt doordat de prinses hem vindt. God geeft ook dat zijn ouders de gelegenheid krijgen om Mozes op te voeden, zodat hij leert bidden en hoort vertellen over God. Dat is voor Mozes een goede voorbereiding voordat hij de zoon wordt van de prinses en in het paleis opgroeit. Ook is het een goede voorbereiding voor het belangrijke werk dat Mozes later mag gaan doen.

Vertelschets:

1. Het Hebreeuwse volk wordt in Egypte verdrukt.
2. Farao beveelt alle jongetjes te doden.
3. Mozes wordt geboren.
4. Zijn ouders durven hem drie maanden te verbergen.
5. Dan leggen ze hem te vondeling.
6. Mirjam kijkt van grote afstand toe hoe het afloopt.
7. De prinses vindt het kind. Ze heeft medelijden.
8. Mirjam biedt onmiddellijk haar dienst aan.
9. De prinses gaat op het aanbod in.
10. Mozes' moeder krijgt nog geld toe voor de verzorging.
11. Jochebed zoogt Mozes drie jaar.

Themaboek Mozes_V3.indd 5 2/25/2014 10:09:09 AM

12. Hij blijft Mozes heten, als herinnering.
13. Hij wordt opgevoed en geschoold aan het Egyptische hof.
14. Mozes wordt een machtig en geleerd man.

N.B. Gebruik in de vertelling alleen het woord 'Israëlieten, of leg het woord 'Hebreeën' uit en gebruik daarna het woord 'Israëlieten'.

Voor 4-8 jarigen:
Meenemen: eigen geboortekaartje
Begin met het laten zien van je geboortekaartje. Vraag aan de kinderen wat het is. *Vraag:* bij wie is er pas een broertje/zusje/neefje/buurmeisje enz. geboren? Hoe voel je je als er een broertje of zusje geboren is? Dan ben je blij. Vragen wie er een klein broertje of zusje heeft. *Vervolgvraag:* wat doet een broertje/zusje vaak? Huilen. Als het raam open is, dan kan je het buiten horen. Daarna de link leggen naar de geboorte van Mozes. De ouders, broer en zus (Aäron en Mirjam) van Mozes waren blij, maar ook bang. Zeker als Mozes huilde. Luister maar waarom ze zo bang waren...

Voor 8-12 jarigen:
Heb jij een klein broertje of zusje? Ga je weleens samen iets doen? Laat de kinderen reactie geven. Ga je weleens samen naar de speeltuin? Hoe zorg je dan voor je kleine broertje of zusje? Goed opletten dat hij/zij niet ergens van af valt. Als er anderen bij zijn, let je goed op of ze niets bij hem of haar doen. Zo zorgde Mirjam goed voor haar kleine broertje Mozes. Maar weet je Wie er nog beter zorgde voor Mozes? Dat was God.
Aandachtspunt: laat in het hele verhaal merken, dat God het was Die zorgde voor de wonderlijke bewaring van Mozes.

Voor +12 jarigen:
Lees met elkaar Exodus 2 vers 1-10. Bespreek de geschiedenis vanuit het thema 'geloof' en/of vanuit het thema 'bewaring'.

Vanuit het thema 'geloof': wat is geloof eigenlijk? Dat is geen gemakkelijke vraag. Om die vraag te kunnen beantwoorden helpt het om met elkaar na te denken over het geloof van de ouders van Mozes. Ze hielden hun zoon drie maanden lang verborgen, ondanks het bevel van de koning dat er geen jongetjes mochten blijven leven. Maar dat was niet wat God wilde, want Hij zegt 'gij zult niet doodslaan'. De ouders van Mozes vonden het belangrijker om gehoorzaam te zijn aan God, dan aan koning Farao. Wat hadden de ouders van Mozes een groot geloofsvertrouwen! Daarom waren ze niet bang om ongehoorzaam te zijn aan de koning. Ze brengen hun jongetje gelovig en biddend bij de rivier met alle gevaren die daar aanwezig zijn, zoals rondzwemmende krokodillen. God zag het gebed en het geloofsvertrouwen en zorgde voor de wonderlijke bewaring van hun zoon. Dit is voor de ouders van Mozes een versterking en bevestiging van hun geloof. We komen weer terug bij de vraag 'wat is geloof'? Wie wil proberen om een antwoord te geven? Wijs de jongeren er vanuit deze geschiedenis op dat geloof verbonden is met gehoorzaamheid aan God, vertrouwen op God en gebed tot God.

Vanuit het thema 'bewaring': wie heeft er weleens iets gevaarlijks meegemaakt? Misschien moeten vluchten (asielzoekerskinderen)? Of een ongeluk gehad? Laat de jongeren vertellen over wat ze meegemaakt hebben. Ze zijn bewaard, want ze zijn nog in leven. Wie ben je dankbaar dat je bewaard bent? Wie heeft je bewaard? God. Heb je God daarvoor gedankt? Reacties vragen. Waarom danken? We mogen bidden om bewaring/bescherming, maar God wil ook dat we Hem daarna danken als Hij gegeven heeft waar we om gebeden hebben.

Themaboek Mozes_V3.indd 6 2/25/2014 10:09:09 AM

Bespreek de heenwijzing in het verhaal naar de Heere Jezus: Welk klein kindje werd ook verborgen gehouden toen koning Herodes alle jongetjes in Bethlehem wilde doden? De Heere Jezus toen Hij klein was. Mozes én de Heere Jezus werden door een wonder bewaard. Hierin lijkt Mozes op de Heere Jezus. De Heere had een speciale bedoeling met het leven van Mozes. Daarom mocht hij niet gedood worden. Welke speciale bedoeling had God met het leven van de Heere Jezus?

Om met de kinderen te lezen
Exodus 2:1-10

Liederen
Ps. 99:2
Ps. 81:12
Ps. 100:2
Ps. 116:1
Ps. 136:1
Themalied

Suggesties voor de voorbereiding met de medewerkers
1. Hoe ga je er als team mee om als er tegenslagen zijn of tekenen van 'verdrukking', zoals beledigingen of openlijk verzet (van ouders)? Door de verdrukking liet God in Egypte het volk verlangen naar de verlossing, waardoor zij tot Hem gingen roepen om hulp. Zou God een bedoeling kunnen hebben met de 'verdrukking' die jullie ervaren?
2. Dit Schriftgedeelte onderstreept het grote belang van de eerste levensjaren. Dan wordt de basis gelegd voor het verdere leven. Mozes heeft in zijn kinderjaren gezien en gehoord wat het is om de HEERE te vrezen. Zien of merken de kinderen dit ook van jou op de kinderclub?

Verwerking +12
De Bijbel erbij:
Zoek deze geschiedenis op in de Bijbel in Exodus 2 vers 1-10. Lees de Bijbelverzen en probeer de volgende vragen te beantwoorden.
1. Wat is een ander woord voor 'knechtje'? (vers 3, 6, 7, 9, 10)
2. Hoe lang hebben de ouders van Mozes hem in huis verborgen? (vers 2)
3. De moeder van Mozes maakte een kistje (soort mandje) om Mozes in te leggen. Waarom gebruikte ze hiervoor lijm en pek? (vers 3)
4. Wat deed de zus van Mozes? (vers 4)
5. Wie vond Mozes langs het water? (vers 5)
6. Wat deed zij toen ze het kistje zag liggen en wat zei ze? (vers 5 en 6)
7. Wat betekent het woord 'barmhartigheid'? (vers 6)
8. Welke vraag stelde de zus van Mozes aan de dochter van Farao, toen ze hem gevonden had? (vers 7).
9. En wat was het antwoord van de dochter van Farao? (vers 8)
10. Wat is de betekenis van de naam Mozes, de naam die de prinses aan hem gaf? (vers 10)

Zeg het maar:
1. Wat doe jij als je in een gevaarlijke situatie terechtgekomen bent? Wat leer je hierin van de ouders van Mozes?
2. Weet je andere voorbeelden uit de Bijbel van mensen die een groot geloof hadden in God?
3. Kan God ook nu nog laten merken dat hij een (speciale) bedoeling heeft met jouw leven? Hoe zou je dat kunnen merken?

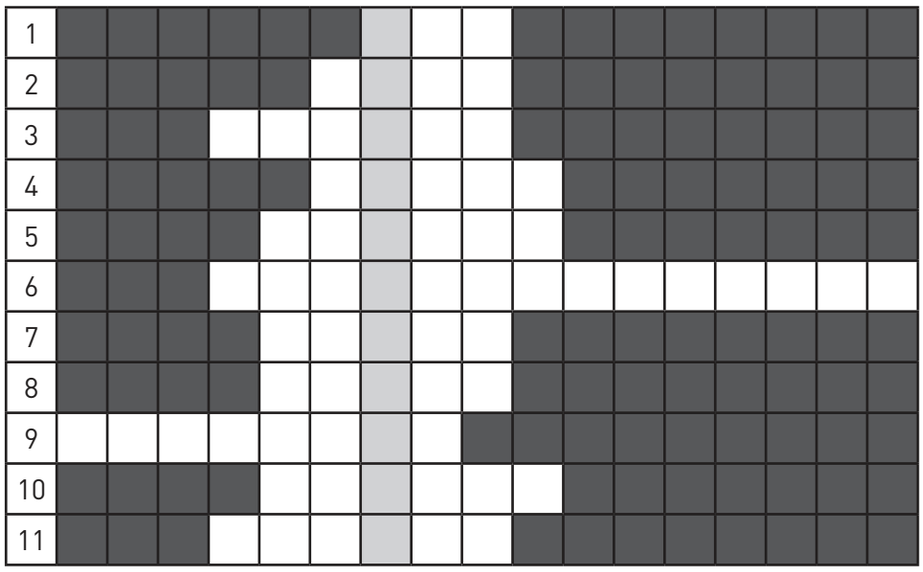
Themaboek Mozes_V3.indd 7 2/25/2014 10:09:09 AM

4. Net als Mozes toen hij opgroeide, hoor jij ook over God. Is dat te zien en te merken in jouw leven? Op welke manier?

Puzzelen maar:

Puzzel 1: **Mozes**
Met de Bijbel erbij:
Om de puzzel te maken heb je de Bijbel nodig. Alle woorden staan in de goede volgorde in Exodus 2 vers 1 tot en met 10.
Heb je de woorden gevonden? Schrijf ze dan in het figuur.

1. En een … van het huis van Levi ging en nam een dochter
2. En de vrouw werd zwanger en baarde een …
3. Zo nam zij voor hem een kistje van …
4. En zijn zuster stelde zich van … om te weten
5. Toen zij het … in het midden van de biezen zag, zo zond zij
6. Zie, het jongsken weende; en zij werd met … bewogen
7. Toen … zijn zuster tot Farao's dochter: Zal ik heengaan
8. En de dochter van … zeide tot haar: Ga heen
9. Neem dit … heen en zoog het mij: ik zal u uw loon geven
10. En toen het knechtje groot geworden was, zo … zij het
11. En zij … zijn naam Mozes en zeide: Want ik heb hem uit het water

Wat lees je in de grijze kolom van boven naar beneden, als je alles hebt ingevuld?

.....

Themaboek Mozes_V3.indd 8 2/25/2014 10:09:09 AM

Puzzel 2: **Mozes en de prinses (Exodus 2 vers 1-10)**

1	Zus Mirjam kijkt van ver wat er met haar broertje zal gebeuren	t
2	Ze doet het kistje open, ziet het kindje en heeft medelijden	e
3	Een man en een vrouw uit het huis van Levi gaan samen trouwen	u
4	De moeder legt haar baby in het biezen kistje	w
5	Het kind wordt de zoon van de prinses. Ze noemt hem Mozes	n
6	Een dienstmaagd moet het kistje gaan halen	g
7	Ze krijgen een zoontje	i
8	Mirjam vraagt: Zal ik iemand zoeken, die het baby'tje drinken kan geven?	t
9	Als het kind ongeveer drie jaar is, brengt zijn moeder hem naar de prinses	e
10	Ze verbergt hem drie maanden	t
11	Farao's dochter, de prinses, komt zich wassen in de rivier	e
12	Ze maakt een kistje van biezen	e
13	Ze ziet het kistje in het midden van de biezen	r
14	Mirjams moeder mag nu voor het kindje zorgen en ze krijgt nog geld ook!	g
15	De vrouw kan het jongetje niet langer verbergen	h
16	Ze legt het kistje tussen de biezen aan de kant van de rivier	a
17	Dat vindt de prinses goed en Mirjam haalt haar moeder	o
18	Het biezen kistje lijmt ze met lijm en pek	t

Je ziet hier 18 zinnen. In elke strook staat één zin. Alle zinnen bij elkaar vertellen de geschiedenis van Mozes' geboorte. Maar, de zinnen staan door elkaar.

Knip de stroken uit en probeer ze in de goede volgorde te leggen. Weet je het niet precies? Lees dan Exodus 2 vers 1-10.

Het verhaal begint, dat een man en vrouw uit het huis van Levi trouwen. Welke zin volgt er dan? Als je alle stroken in de goede volgorde hebt gelegd, kijk je naar de letters achter de zinnen. Wat lees je van boven naar beneden?

Die woorden staan ook in Exodus 2 vers 1-10.

								1									
								t									

Themaboek Mozes_V3.indd 9 2/25/2014 10:09:09 AM

Oplossingen

Puzzel 1:

1. man
2. zoon
3. biezen
4. verre
5. kistje
6. barmhartigheid
7. zeide
8. Farao
9. knechtje
10. bracht
11. noemde

Uitkomst in de kolom:
Mozes, Mirjam

Puzzel 2:

De volgorde van de zinnen:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
3	**7**	**10**	**15**	**12**	**18**	**4**	**16**	**1**	**11**	**13**	**6**	**2**	**8**	**17**	**14**	**9**	**5**
u	**i**	**t**	**h**	**e**	**t**	**w**	**a**	**t**	**e**	**r**	**g**	**e**	**t**	**o**	**g**	**e**	**n**

Uitkomst op de letters:
Uit het water getogen: Exodus 2 vers 10b

Themaboek Mozes_V3.indd 10 2/25/2014 10:09:09 AM

Kleurplaat: Geboorte van Mozes

Themaboek Mozes_V3.indd 11 2/25/2014 10:09:10 AM

Werkje: Geboorte van Mozes • Mandje vlechten

Verband met de vertelling: Jochebed, de moeder van Mozes, vlocht een mandje van biezen waarin ze Mozes legde en naar de rivier bracht, waar de dochter van Farao hem vond en zich over hem ontfermde.

Materiaal:
- plastic melk-jerrycan van 1,5 liter;
- raffia (Action), 1 bolletje en een rest (1,30 m) van een andere kleur; donkere kleuren steken leuk af bij het wit van de jerrycan, je ziet dan het vlechtwerk beter, voor de rest van 1,30 m is een contrasterende kleur mooi;
- niettang;
- schaar.

Voorbereiding:
- Melk-jerrycans sparen.
- Eventueel de mandjes uit de jerrycan knippen en inknippen (zie Uitvoering), grotere kinderen kunnen dit waarschijnlijk zelf.

Uitvoering:
- Knip de jerrycan netjes af op de hoogte van 8 cm vanaf de bodem. Hou daarbij het bovenste gedeelte zoveel mogelijk heel voor verder gebruik. Knip daarom eerst het handvat door, nu kun je vanaf het handvat verticaal netjes naar beneden knippen tot 8 cm boven de bodem, dan horizontaal het onderste deel dus afknippen. Nu heb je een bakje van 8 cm hoog.
- Knip het bakje steeds op afstand van ongeveer 1,5 cm, over de lengte van 6,5 cm verticaal in. Zo krijg je rondom het bakje verticale stroken van ongeveer 1,5 cm breed en 6,5 cm lang. Niet helemaal tot de bodem knippen dus, als je dat wel doet gaat het model uit je bakje. Let op: knip het bakje een oneven aantal keren in zodat er ook een oneven aantal verticale stroken ontstaat! Anders kom je niet goed uit met het vlechten.
- Vlecht nu het rolletje raffia tussen de stroken rondom in, ga daarmee door tot aan de rand. (Bewaar de laatste strook raffia van 1,30 meter.) Zet zo nodig de laatste rand vast met een paar nietjes, dan glijdt de raffia niet weg van de bovenste rand.
- Knip voor de rand van het mandje nog een horizontale strook rondom uit het overgebleven stuk van de jerrycan van ongeveer 1,5 cm breed. Knip een extra stukje van 1,5 x 4 cm en verleng daarmee de strook, door het stukje aan het uiteinde van de strook vast te nieten. (Als je dat niet doet kom je net iets te kort omdat je de strook straks om het bakje heen vast maakt, dat neemt meer ruimte).
- Neem dan twee stukken raffia van beide 1,30 m lang, van verschillende kleur, niet die vast aan het begin van de strook, en draai die om de strook heen zodat de strook helemaal omwikkeld wordt met de raffia. Houd daarbij de raffiastukken naast elkaar vast, zodat je beide kleuren naast elkaar blijft zien. Niet de raffia aan het eind van de strook vast. Dit is de rand van je mandje. Niet deze rand om de bovenkant van je mandje vast.
- Als je dat leuk vind kun je nog een strook van de jerrycan knippen, deze ook omwikkelen met raffia en er een hengsel van maken.

Je kunt het mandje bijvoorbeeld gebruiken als memo-houder.

Themaboek Mozes_V3.indd 12 2/25/2014 10:09:10 AM

Voorbeeld: Mandje vlechten

Themaboek Mozes_V3.indd 13 2/25/2014 10:09:11 AM

Werkje: Geboorte van Mozes • Kijkdoos

De kijkdoos laat het moment zien dat de prinses het mandje met Mozes vind. Door middel van een stokje kan de prinses naar het mandje toe bewogen worden. De kinderen kunnen zo bij de kijkdoos het verhaal zelf terugvertellen.

Materiaal:
- Schoenendoos
- Copy werkblad
- Wasco of stiften
- Satéprikker
- Blauwe pedaalemmerzak
- Plakband
- Schaar
- Lijm
- Prikpen
- Inpakpapier of ander gekleurd papier (vouwblaadjes oid)
- Cellofaan

Voorbereiding:
- Kopieër voor elk kind het werkblad op 120 gram wit papier
- Verzamel voor elk kind een schoenendoos, of vraag ze die mee te brengen.
  Tip: zorg dan wel voor wat reservedozen.

Uitvoering:
- Kleur de plaatjes mooi in. Met wasco gaat dit heel snel.
- Knip ze uit en vouw de plakrandjes om.
- Plak nu de achtergrond in de doos tegen de achterkant aan.
- Knip de blauwe zak open, smeer de bodem en zijkanten van de doos in met lijm en beplak deze met de zak.
- Plak het hoge stuk riet er een paar centimeter voor de achterkant, precies voor het riet erachter zodat de tekening doorloopt.
- Maak satéprikker met een plakbandje vast achter de prinses, en prik een gaatje in de doos waar de prikker doorheen kan. De prinses zit nu verscholen achter het riet en kan dmv de prikker er langs geschoven worden.
- Plak het mandje met Mozes vast, zodat de prinses erbij kan komen.
- Plak de andere riet plaatjes vast.
- Maak een kijkgat aan de voorkant. (Trek bijvoorbeeld de binnenkant van en plakbandrolletje om)
- Maak een opening in het deksel en plak aan de binnenzijde cellofaan.
- De kijkdoos is klaar. Nog tijd over? Beplak de buitenkant mooi met inpakpapier, of vouwblaadjes.

Themaboek Mozes_V3.indd 14 2/25/2014 10:09:11 AM

Voorbeeld: Kijkdoos

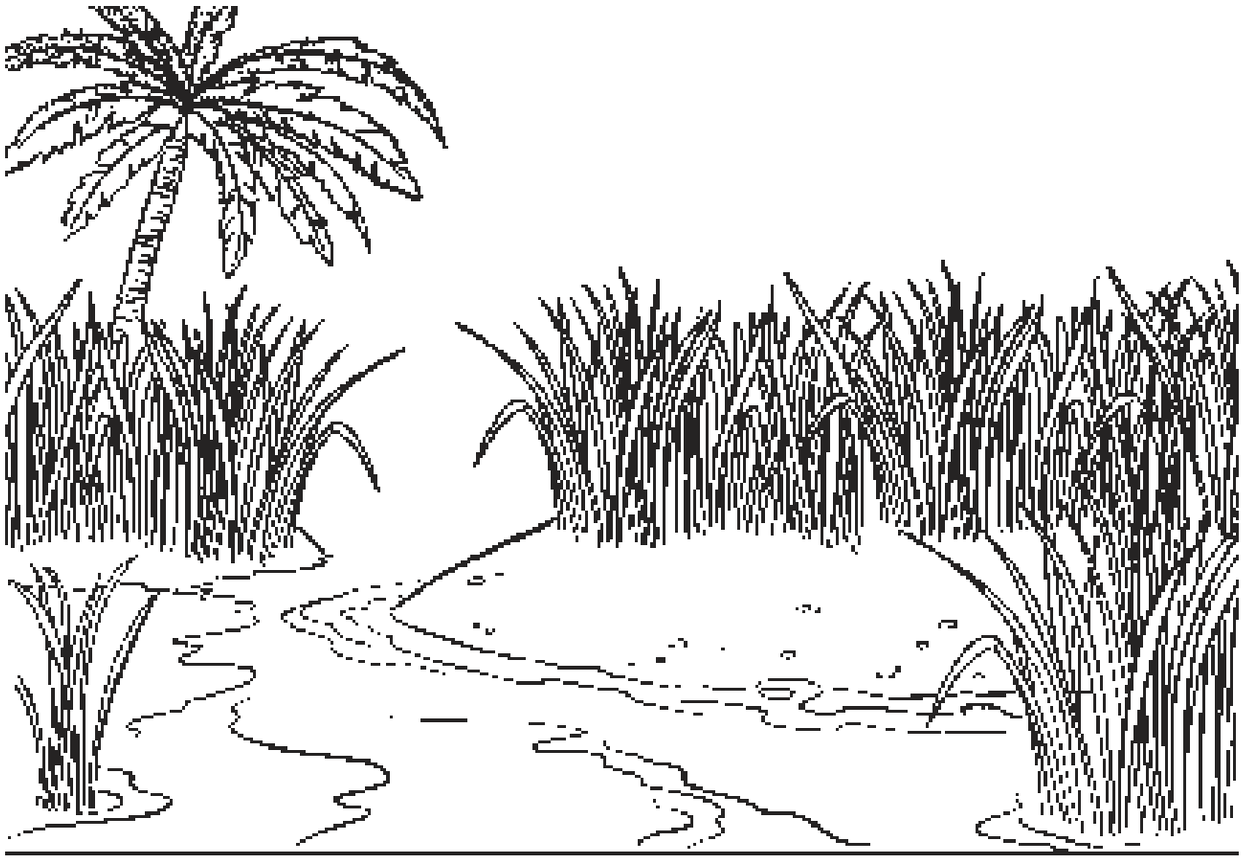

Themaboek Mozes_V3.indd 15 2/25/2014 10:10:36 AM

Themaboek Mozes_V3.indd 16 2/25/2014 10:10:39 AM

Les 2:
Roeping van Mozes

Les 2: Roeping van Mozes

Thema
De HEERE roept Mozes tot leider van het volk Israël, om het volk uit Egypte te verlossen.

Vindplaats
Exodus 2: 23-25, Exodus 3 en Exodus 4: 1-17

Kerntekst
Exodus 3: 10: *Zo kom nu en Ik zal u tot Farao zenden, opdat gij Mijn volk uit Egypte voert.*

Aantekeningen bij de tekst
Exodus 2

vs. 23 *na vele dezer dagen:* 40 jaar na zijn vlucht.
dat de kinderen Israëls zuchtten en schreeuwden over de dienst: onder de ondraaglijke tirannie meer en meer tot de HEERE gaan roepen.
vs. 24 *God gedacht:* God gaat Zijn belofte vervullen.
vs. 25 *God kende hen:* Hij ziet naar hen om. Hij toont hen te kennen door hen te helpen.

Exodus 3

vs. 1 *achter de woestijn:* hij laat de woestijn achter zich
de berg Gods: pas later zo genoemd, na deze verschijning van de HEERE en die tijdens de wetgeving.
vs. 2 *de engel des HEEREN:* de Zoon van God. Het Hoofd van de engelen.
een braambos: letterlijk 'een doornig bos'.
vs. 3 *dat grote gezicht:* geen visioen in de geest, maar voor ogen.
waarom het braambos niet verbrandt: het braambos blijft maar branden, maar wordt niet verteerd.
vs. 4 *zo riep God hem:* tekenen, gezichten, dromen en andere openbaringsmiddelen hebben geen nut, als er niet het hoorbare Woord van God bijkomt om de betekenis ervan te leren.
Mozes, Mozes: herhaald, om zijn aandacht te trekken.
vs. 5 *trek uw schoenen uit van uw voeten:* het vuil van de weg aan zijn schoenen is een beeld van de zonde en onreinheid. Zo moeten ook de priesters zich reinigen vóór ze tot God naderen. Dit bevel dient om Mozes te brengen tot nederigheid en eerbied voor God. Te vergelijken met het sluiten van de ogen en het vouwen van de handen bij het bidden. Hierbij gaat het natuurlijk niet om de uiterlijke houding alleen, maar om de uiting van het hart. Alle godsdienstige plechtigheden hebben tot doel eerbied en ontzag voor de allerhoogste Majesteit op het hart te drukken.
vs. 6 *Ik ben de God uws vaders:* dezelfde God in Wie u gelooft. Mozes hoort dat hij niet tevergeefs gelooft in en hoopt op wat zijn ouders hem verteld hebben van Gods beloften.
Mozes verborg zijn aangezicht: geschrokken bedekt hij spontaan zijn gezicht als teken van eerbied en besef van eigen onwaardigheid en van hoogheid van God.
want hij vreesde God aan te zien: zo vreselijk en heerlijk is Gods majesteit.
vs. 8 *dat Ik het verlosse:* eerst bemoedigt de HEERE Mozes door een goede afloop te garanderen, voordat Hij hem roept tot dit werk, opdat hij geen bezwaren zal koesteren.
ruim land: in vergelijking met het te kleine Gosen.

Themaboek Mozes_V3.indd 18 2/25/2014 10:10:39 AM

vloeiende van melk en honing: de twee voornaamste producten. Dit wordt gezegd ter geruststelling, omdat hun vaderen er door de honger verdreven zijn.

vs. 11 *Wie ben ik dat ik tot Farao zou gaan:* hij zegt dat, op een bescheiden toon, in het bewustzijn van zijn onbekwaamheid. Mozes denkt klein van zichzelf. De schrik slaat hem om het hart en alle moed ontzinkt hem alleen al bij de gedachte. 40 jaar geleden zou hij direct bereid geweest zijn. Toen begon hij alvast maar met het doodslaan van een Egyptisch man. Maar 40 jaar in de woestijn hebben zijn vurigheid geblust, zijn overmoed beteugeld, hem geleerd wat zijn capaciteiten zijn en hem realistisch gemaakt.

vs. 12 *Hij dan zeide:* Ik zal voorzeker met u zijn: dat stelt de HEERE tegenover al zijn vrees en bedenken. Als God voor en met ons is, wie zal dan tegen ons zijn? De HEERE laat hem gevoelen dat het niet van zijn inspanning afhangt en gaat toch vervolgens uitvoerig op zijn bezwaren in.
dit zal u een teken zijn, dat Ik u gezonden heb: de HEERE geeft hem nog een garantie dat hij zal slagen. Achteraf weliswaar, maar het is dan ook bedoeld als toegift, omdat het geloof alleen op Gods Woord moet steunen.
zult gijlieden God dienen: in een openbare eredienst.
op deze berg: de Sinaï.

vs. 13 *Hoe is Zijn Naam?:* Mozes wil betrouwbaar overkomen en de garantie hebben dat de Israëlieten ervan overtuigd worden dat de God van hun vaderen hen verhoord heeft. Hij is bang dat ze hem niet zullen geloven, als hij zich bij hen aandient als Zijn gezant. Eigenlijk staat er: Wat is zijn Naam? Mozes is bevreesd dat zij zullen opmerken: Wat? De God van onze vaderen? Wie is dat? Wat merken we van Hem? Waar is de door Hem beloofde hulp?

vs. 15 *dat is Mijn gedachtenis:* zo wil Ik bekend zijn en aangeroepen worden. Zijn naam zal altijd in herinnering brengen Zijn wonderen in Egypteland.

vs. 16 *de oudsten:* de familie-, geslachts- of stamhoofden.
Ik heb ulieden getrouwelijk bezocht: Ik heb terdege onderzocht en Mij volkomen op de hoogte gesteld.

vs. 17 *Daarom heb Ik gezegd:* de HEERE laat weten wat Hij in Zijn verborgen raad heeft besloten te doen.

vs. 18 *zij zullen uw stem horen:* wat een bemoediging!

vs. 19 *Doch Ik weet dat de koning van Egypte u niet zal laten gaan:* met woorden zullen ze niets bereiken. God zegt het, opdat Mozes niet bij de eerste weigering de moed zal laten zakken.
ook niet door een sterke hand: door menselijk geweld.

vs. 20 *met al Mijn wonderen:* de tien plagen.

vs. 21 *Ik zal dit volk genade geven in de ogen van de Egyptenaren:* God neigt de harten van onze vijanden waarheen Hij wil.
genade geven: dat zij hun vriendelijk gezind zijn.
zo zult gij niet ledig uitgaan: volgens Gods belofte.

vs. 22 *elke vrouw:* als het zwakke geslacht. Er hoeft geen enkele dwang uitgeoefend te worden.
naburin: buurvrouw.
waardin haars huizes: de eigenares van het huis. De Israëlieten wonen tussen de Egyptenaren in en zelfs wel met hen onder één dak.
vaten: voorwerpen.
die zult gij op uw zonen en dochteren leggen: het zal zoveel zijn dat de kinderen moeten meehelpen dragen.

Themaboek Mozes_V3.indd 19 2/25/2014 10:10:40 AM

Exodus 4

vs. 3 *Toen werd hij tot een slang:* bedoeld om de farao schrik aan te jagen. Want een gewone stok die in een giftige slang verandert, boezemt meer schrik in dan tal van wapens.

vs. 4 *zij werd tot een staf in zijn hand:* wat voor de vijand bedreigend is, dient Mozes tot bescherming. De betekenis van dit teken is dat de staf van Mozes meer macht heeft dan de scepter van de farao, omdat God met hem is.

vs. 6 *melaats:* een zeer gevreesde ziekte.
zijn hand was melaats: dit teken tekent Mozes' eigen positie, van zeer hoog als een bekende prins aan het hof van de farao tot zeer laag als een onbekende herder in Midian. God laat zien dat Hij van het ene op het andere moment iemand kan verhogen of vernederen. De HEERE geeft Mozes weer terug wat hem afgenomen is.

vs. 8 *zo zij u niet geloven:* de HEERE wil alle twijfel bij Mozes wegnemen of hij wel gezaghebbend zal overkomen, en toont hem dat hij toegerust wordt met hemelse kracht.

vs. 9 *zo zullen de wateren tot bloed worden:* de Nijl is de levensader van Egypte, want hij zorgt voor de vruchtbaarheid. De HEERE geeft Mozes door dit teken de macht het water ervan, een eerste levensvoorwaarde, onbruikbaar te maken.

vs. 10 *ik ben geen man wel ter tale:* Mozes is wel machtig in woorden, maar niet welsprekend. Wat hij zegt, is krachtig en ter zake, maar hij spreekt niet vlot. Hij moet zoeken naar woorden en is vaak bang er niet uit te komen en houdt dan zijn mond maar. Hij ervaart dat als een handicap.
noch van gisteren, noch van eergisteren: nooit geweest.
noch van toen af, toen Gij tot Uw knecht gesproken hebt: en ook nu nog niet.

vs. 11 *Wie heeft de mens de mond gemaakt:* welsprekendheid en een spraakgebrek zijn beide van God. Hij stopt de mond of opent hem. Hij maakt de tong los of legt haar het zwijgen op. Hij bestuurt de tong.

vs. 13 *Och HEERE:* neem me niet kwalijk, HEERE.
zend toch door de hand desgenen dien Gij zoudt zenden: zend toch een ander, die meer geschikt is dan ik, wie U maar wilt. Ze zijn allen in Uw hand. Ze staan U ter beschikking.
Het is Mozes' laatste woord van tegenspraak. Hij weet geen tegenargument meer te bedenken. De HEERE heeft ze alle ontzenuwd.

vs. 14 *Toen ontstak de toorn des HEEREN over Mozes:* het geduld van de HEERE is op. Maar Hij handelt vaderlijk met Zijn tegenstribbelend kind. Hij komt wat tegemoet aan de wens van Mozes en geeft hem een woordvoerder.
de Leviet: ook een Leviet. De HEERE eert de stam van Levi door deze twee broers voor dit grote werk te verkiezen.
wanneer hij u ziet, zo zal hij in zijn hart verblijd zijn: een nieuwe aansporing. Aäron zit al op hem te wachten en is een en al bereidwilligheid.

vs. 16 *gij zult hem tot een god zijn:* oneigenlijk op een mens overgebracht, zoals ook de duivel wel 'de god van deze eeuw' genoemd wordt en overheidspersonen 'goden' heten. Mozes zal vooropgaan en de leiding hebben.

Verband met de belijdenisgeschriften

Bezwaar: Mozes wringt zich in alle bochten om aan zijn roeping te ontkomen. Dat komt niet voort uit onwil. Al zijn bezwaren komen voort uit vrees de opdracht niet aan te kunnen en er ongeschikt voor te zijn. Hij heeft geen vertrouwen in eigen kunnen. Zijn geloof is zwak. Want het geloof leert alle zorgen op de HEERE te werpen en alleen op Hem te vertrouwen, op Zijn kracht en hulp.

Themaboek Mozes_V3.indd 20 2/25/2014 10:10:40 AM

God (N.G.B. artikel 1): IK ZAL ZIJN, DIE IK ZIJN ZAL of IK BEN, DIE IK BEN. Alleen God bestaat uit, in en door Zichzelf. Hij 'is' in de eigenlijke en absolute zin van het woord. Elk schepsel ontleent zijn bestaan aan God. Hij is de Eeuwige, de Almachtige, de Onveranderlijke, de getrouwe Verbondsgod. Eenvoudig gezegd betekent deze Naam wat de HEERE tevoren aan Mozes heeft verzekerd: Ik zal met u zijn. U kunt op Mij aan.

Oudheidkundige aantekeningen

Schoen: Schoenen zijn sandalen van hout of leer met riemen.
Staf: Een staf of een stok hoort tot de uitrusting van een herder waarmee hij de schapen leidt.
Boezem: De boezem is de plooi van het opperkleed boven de gordel.
Horeb: Horeb is hetzelfde als Sinaï.
Kanaänieten: De Kanaänieten stammen af van Kanaän, de zoon van Cham. Evenzo de overige in Exodus 3: 8 genoemde volken, die dan ook tot de Kanaänieten worden gerekend.

Vertelsuggesties

Algemeen:
Als de vorige dag les 1 is verteld aan de kinderen, dan is een korte overbrugging naar deze vertelling nodig. Het jongetje Mozes, opgegroeid aan het hof, is een grote man van 40 jaar geworden. Dan moet hij vluchten, weg uit Egypte. Naar een ander land. Daar trouwt hij en wordt hij schaapherder; hij zorgt voor een kudde schapen.

Thema:
De Heere God roept Mozes. De Heere geeft Mozes een opdracht. Bij Mozes is het een speciale opdracht tot het ambt: leider van het volk om het volk uit Egypte te verlossen.
De Heere God roept ook ons. Door middel van de Bijbel. Dat is Gods Woord, Zijn stem. Hij roept ons om ons te bekeren: terug te keren naar de Heere. Wij staan met onze rug naar God toe en doen waar wij zelf zin in hebben. Maar wij moeten ons omkeren naar God toe en luisteren naar Zijn stem. Dus bidden en vragen aan God: Heere, wilt U ons bekeren?

Vertelschets:
1. Mozes aan het werk als schaapherder
2. De brandende braambos
3. De eerbied van Mozes
4. God geeft Mozes een opdracht
5. Mozes is angstig
6. De vraag die hij de farao moet stellen
7. Belofte van geschenken
8. De Heere geeft aan Mozes drie tekenen
9. De geruststelling

Voor 4-8 jarigen:
Neem voorwerpen mee die verband houden met het Bijbelverhaal. Denk aan: een Bijbel, afbeelding van herder, pak melk en pot honing, paar sandalen, staf of stok, plaat van brandend braambos, speelgoedslang en de tekst van een lied. Zorg voor een grote doos waarin de voorwerpen liggen. Zet de doos op een zichtbare plaats. Jij kunt in de doos kijken en dus de spullen zien, de kinderen niet. De kinderen worden nieuwsgierig. Vertel dat je als eerste het allermooiste uit de doos pakt: de Bijbel. Je wilt daaruit vertellen, het gaat over de Heere God en over Mozes. Luister maar....
Haal, terwijl je vertelt, steeds het bijpassend voorwerp uit de doos. Het geeft een verrassingseffect, dus aandacht van de kinderen. Zet de voorwerpen op volgorde neer. Zo is het verloop van de vertelling voor de kinderen zichtbaar en kunnen ze het beter onthouden.

Themaboek Mozes_V3.indd 21 2/25/2014 10:10:40 AM

Tot slot haal je de tekst van het (thema)lied uit de doos om dat met de kinderen te zingen. Aan het eind van de dag zou je de voorwerpen nog eens kunnen laten zien en vragen of de kinderen de Bijbelvertelling kunnen navertellen.

Voor 8-12 jarigen:
Begin met een spelletje: zoek de vijf verschillen.
Maak vooraf twee bijna gelijke afbeeldingen op grote vellen papier. Bijvoorbeeld een kleurplaat sterk vergroten van Mozes bij de brandende braambos. Probeer daarin 5 verschillen aan te brengen. Bij de ene plaat wel een paar sandalen, bij de andere plaat geen sandalen. Geen staf, wel een staf etc.
Bij deze les zijn ook twee verschillende kleurplaten die je kunt gebruiken.
Bij een grote groep kinderen is het waarschijnlijk beter zichtbaar om op een scherm of wand met behulp van een beamer de platen te laten zien.
Laat de kinderen de vijf verschillen opzoeken.
Vertel de kinderen wie de man op de plaat is. Mozes, een persoon uit de Bijbel. Mozes krijgt een speciale opdracht van de Heere God. Luister maar...
Probeer tijdens de vertelling een lijn aan te brengen vanuit de Bijbel naar de kinderen zelf. De toepassing dus niet als apart onderdeel aan het eind van de vertelling meegeven, maar een paar keer in een korte zin of vraag tussendoor.
Bijvoorbeeld:

- Mozes moet zijn schoenen uitdoen. Hoe gedragen wij ons als wij bidden en zingen? God is Koning van alle koningen. Als wij onze handen samen doen en onze ogen dicht bij het bidden, dan doen we dat uit eerbied, uit respect voor de Heere God.
- De Heere ziet dat het volk Israël het heel moeilijk heeft in Egypte. Hij hoort hun roepen en huilen. De Heere God ziet ons nu ook. Hij ziet je altijd, als je blij of verdrietig bent. Hij weet alle dingen.
- God roept Mozes voor een speciale opdracht. De Heere God roept ook ons, weet je waarvoor? Om ons te bekeren, naar God toe te keren en te luisteren naar Zijn stem. Dat staat in de Bijbel, het Woord van God.
- De Heere God zegt tegen Mozes: Ik zál het volk verlossen. God belooft het. Hij doet altijd wat Hij belooft.

Voor +12 jarigen:
Vraag aan de tieners of ze wel eens van Mozes hebben gehoord. Welk beeld hebben ze bij hem? Wie was hij?
Vraag dan of ze weten Wie God is. Welk beeld hebben ze bij Hem?
Probeer de verschillen te bespreken in de eigenschappen van God en mens. Toch laat God de mensen niet aan hun lot over. Hij hoort en ziet mensen, ook vandaag, ook ons. Hij roept ons door middel van Zijn Woord, de Bijbel. Hij riep Mozes voor een speciale opdracht. Vertel dan de roeping van Mozes.
Sluit af met gesprekje over faalangst. Heb je daar wel eens last van bij een presentatie? Of heb je misschien last van stotteren of dyslexie? Dan ben je bang voor de reactie van anderen. Mozes vertelde zijn angst aan de Heere God. Zo mogen ook wij onze angsten en zorgen aan de Heere vertellen en Hem vragen om hulp.

Om met de kinderen te lezen
Exodus 3 : 4-7 en vers 10.

Themaboek Mozes_V3.indd 22 2/25/2014 10:10:40 AM

Liederen
Themalied
Psalm 25: 2
Psalm 81: 12
Psalm 121: 1
Psalm 105: 1
Psalm 99: 4

Suggesties voor de voorbereiding met de medewerkers
Mozes had bezwaren en zag zijn eigen onbekwaamheid. Misschien is dit ook voor jou herkenbaar in het evangelisatiewerk. Hoe kan, hoe moet ik dat werk doen? Hoe ga je daarmee om?

- Op welke manier leg je de begrippen 'heilig' en 'eerbied' uit?
- Wat leert de Islam over Mozes? Probeer daarachter te komen, zodat je ook eventuele vragen van moslimkinderen kunt beantwoorden.

Verwerking +12
De Bijbel erbij:

1. Wat is het beroep van Mozes? (Exodus 3 vers 1)
2. Mozes ziet een brandende braambos. Waarom moet hij daar zijn schoenen uitdoen? (Exodus 3 vers 5)
3. Welke opdracht geeft de Heere God aan Mozes? (Exodus 3 vers 10)
4. Mozes durft niet naar Farao te gaan. God zal helpen en Zijn macht laten zien. Welke drie wonderen geeft Hij aan Mozes? (Exodus 4 vers 2-4) (Exodus 4 vers 6-7) (Exodus 4 vers 9)
5. Wie zal met Mozes meegaan naar Farao? (Exodus 4 vers 14)

Zeg het maar:

1. Wat betekent: God is heilig? Op welke manieren kunnen we eerbied en respect laten zien?
2. Mozes durfde niet naar Farao. Hij voelt zijn onmacht. Heb jij wel eens last van faalangst? Wie kan je hierbij helpen?
3. God riep Mozes voor een speciale opdracht. De Heere God roept ook ons. Waarvoor en waardoor?

Themaboek Mozes_V3.indd 23 2/25/2014 10:10:40 AM

Puzzelen maar:
Puzzel 1:
Zoek in de Bijbel Exodus 3 vers 1 tot en met 12. Alle woorden van deze puzzel kun je daarin vinden! Ze staan in de volgorde, zoals je vanaf vers 1 leest.
Vul de woorden in figuur 1 in. Zet de letters van het gevonden woord precies in de hokjes! Het eerste woord heeft dus 5 letters.

a. En Mozes hoedde de ... van zijn schoonvader Jethro
b. Het braambos brandde in het vuur en het ... werd niet verteerd
c. Dat grote gezicht, waarom het braambos ... verbrandt
d. En zeide: Mozes, ... En hij zeide: Zie, hier ben ik.
e. Trek uw schoenen uit van uw ...
f. Mozes verborg zijn aangezicht, want hij ... God aan te zien
g. Vanwege hun drijvers; want Ik heb hun ... bekend
h. Naar een ... vloeiende van melk en honig
i. Ook heb Ik ... de verdrukking, waarmede de Egyptenaars
j. Opdat gij ... volk (de kinderen Israëls) uit Egypte voert
k. Wie ben ..., dat ik tot Farao zou gaan
l. Dit zal u een teken zijn, dat Ik u ... heb

Heb je alle woorden gevonden en in de hokjes ingevuld? De letters op de kruisjes heb je niet nodig. De andere letters wel. Welke letter heb je bij nr. 2 ingevuld? Zet die letter dan ook in het tweede figuur bij nr. 2. En bij nr. 18? Zet die letter in het tweede figuur bij nr. 18. Zo doe je met alle letters op de cijfers.

Figuur 1

a	2	18	x	x	x			
b	x	9	x	x	x	x	7	x
c	x	1	16	x				
d	15	x	3	x	x			
e	6	8	x	x	x	x		
f	x	14	11	x	x	x	x	
g	x	x	4	x	17	x	x	
h	5	x	x	x				
i	x	x	10	x	13	x		
j	x	20	x					
k	x	12						
l	x	x	19	x	x	x	x	21

Figuur 2

		1	2		3	4	5		
6	7	8	9	10	11	12	13	14	
15	16	17		18		19	20	21	!

Welke tekst staat hier? Je leest die tekst ook in Exodus 3 vers 1 tot en met 12

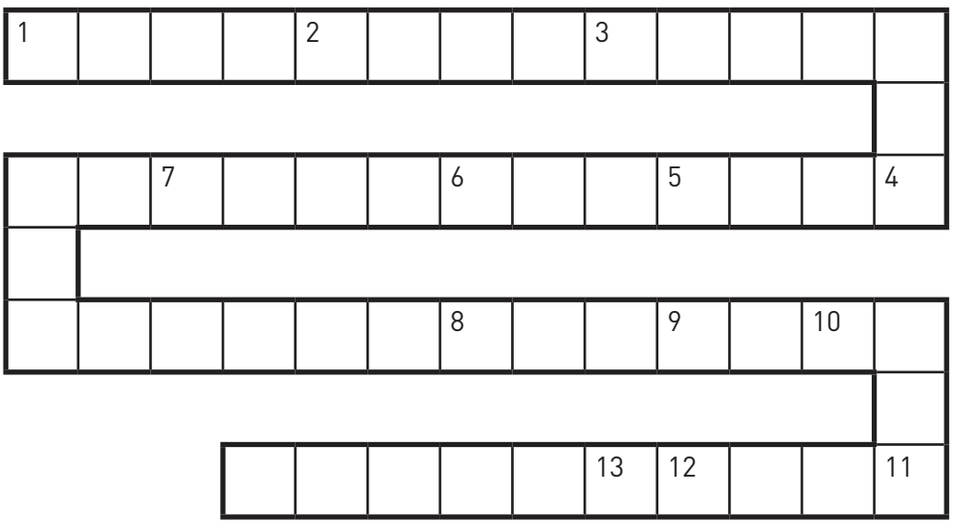
.....

Themaboek Mozes_V3.indd 24 2/25/2014 10:10:40 AM

Puzzel 2: **De staf werd een slang!**
Deze puzzel is een slangenpuzzel. Dat betekent, dat de woorden met één letter aan elkaar vastzitten. De laatste letter van het eerste woord is tegelijk de eerste letter van het volgende woord. Bijvoorbeeld: 'stem - Mozes - spreken' zou in de puzzel staan als: stemozespreken

De woorden in de puzzel kun je vinden in Exodus 4 vers 1 tot en met 17.

1.	Toen antwoordde … en zeide: Maar zie, zij zullen mij niet geloven	- vers 1
2.	Toen werd hij tot een …; en Mozes vlood van haar	- vers 2
3.	Opdat zij u …, dat u verschenen is de HEERE	- vers 5
4.	Zo zij u niet geloven … naar de stem van het eerste teken	- vers 8
5.	Steek nu uw … in uw boezem	- vers 6
6.	De wateren der rivier en giet ze op het …	- vers 9
7.	Noch van gisteren, noch van …, noch van toen af	- vers 10
8.	… dan dezen staf in uw hand, waarmede gij die tekenen	- vers 17
9.	Och Heere, ik ben geen … wel ter tale	- vers 10
10.	En Hij zeide: Is … Aäron de Leviet uw broeder?	- vers 14
11.	Zo zij ook deze … tekenen niet geloven noch naar uw stem	- vers 9
12.	Wat is … in uw hand? En hij zeide: Een staf	- vers 2
13.	Zo zullen de wateren die gij uit de … zult nemen	- vers 9

Themaboek Mozes_V3.indd 25 2/25/2014 10:10:40 AM

Oplossingen

Puzzel 1

Alle woorden komen uit Exodus 3 vers 1 tot en met 12

a.	kudde	- vers 1
b.	braambos	- vers 2
c.	niet	- vers 3
d.	Mozes	- vers 4
e.	voeten	- vers 5
f.	vreesde	- vers 6
g.	smarten	- vers 7
h.	land	- vers 8
i.	gezien	- vers 9
j.	Mijn	- vers 10
k.	ik	- vers 11
l.	gezonden	- vers 12

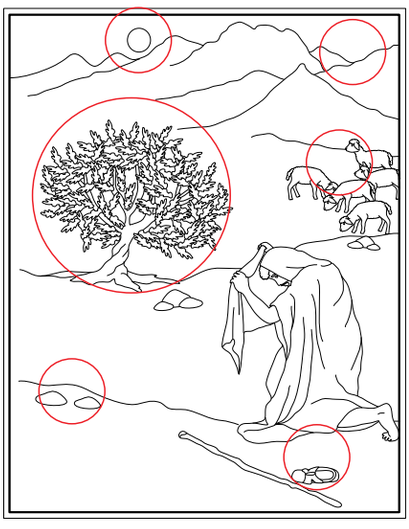
Uitkomst:
De tekst in het figuur:
"Ik zal voorzeker met u zijn!" - Exodus 3 vers 12a

Puzzel 2

Alle woorden komen uit Exodus 4 vers 1 tot en met 17

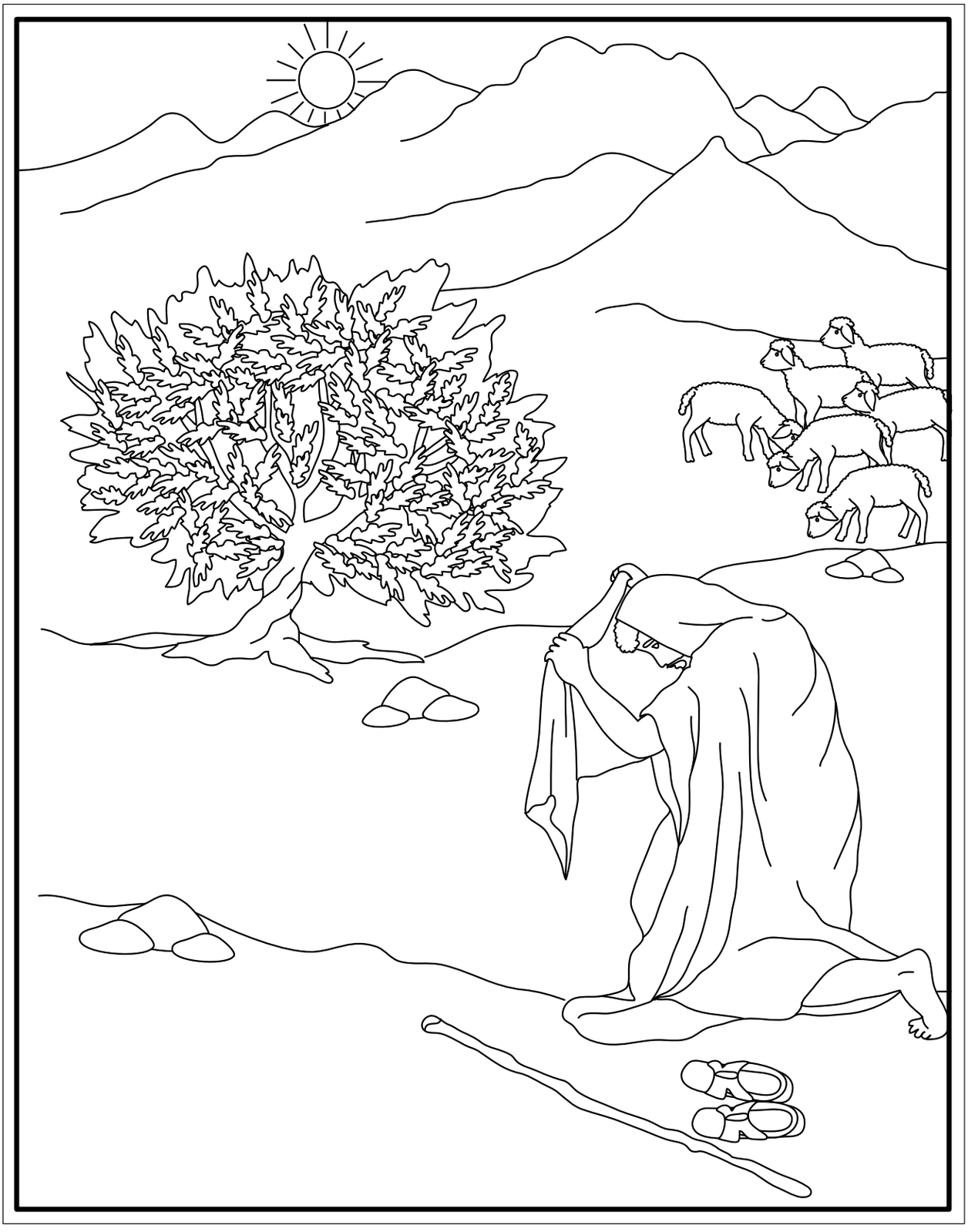
1. Mozes
2. slang
3. geloven
4. noch
5. hand
6. droge
7. eergisteren
8. neem
9. man
10. niet
11. twee
12. er
13. rivier

Zoek de verschillen
Werkblad 2

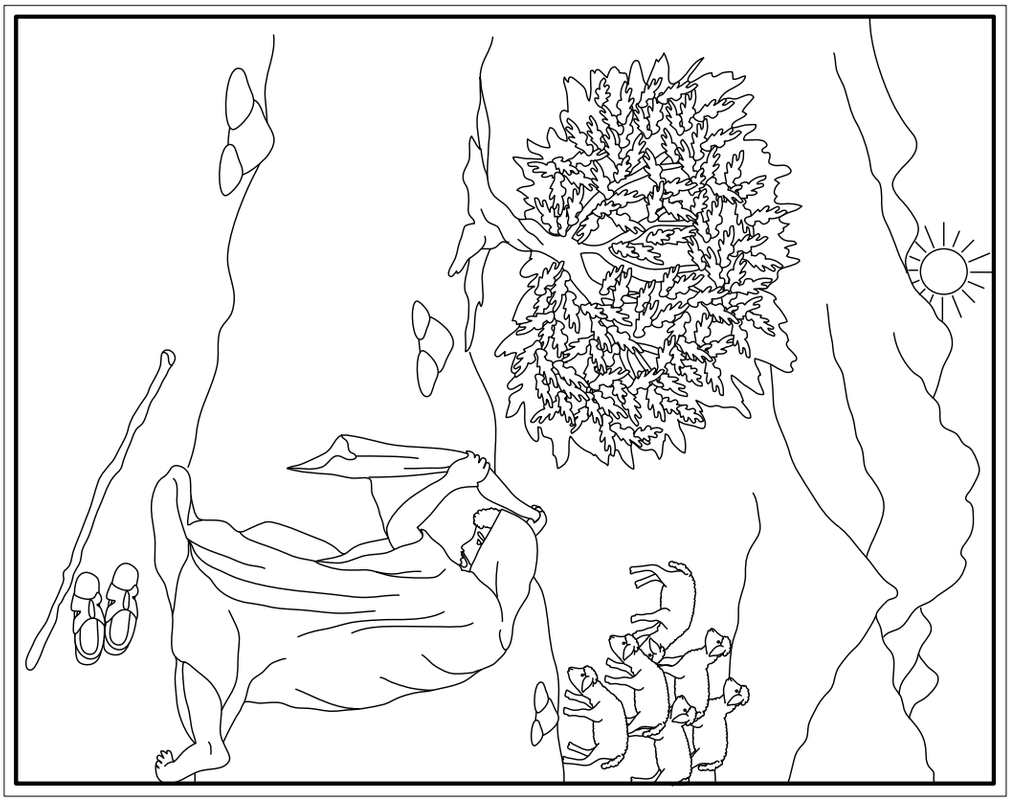
Themaboek Mozes_V3.indd 26 2/25/2014 10:10:41 AM

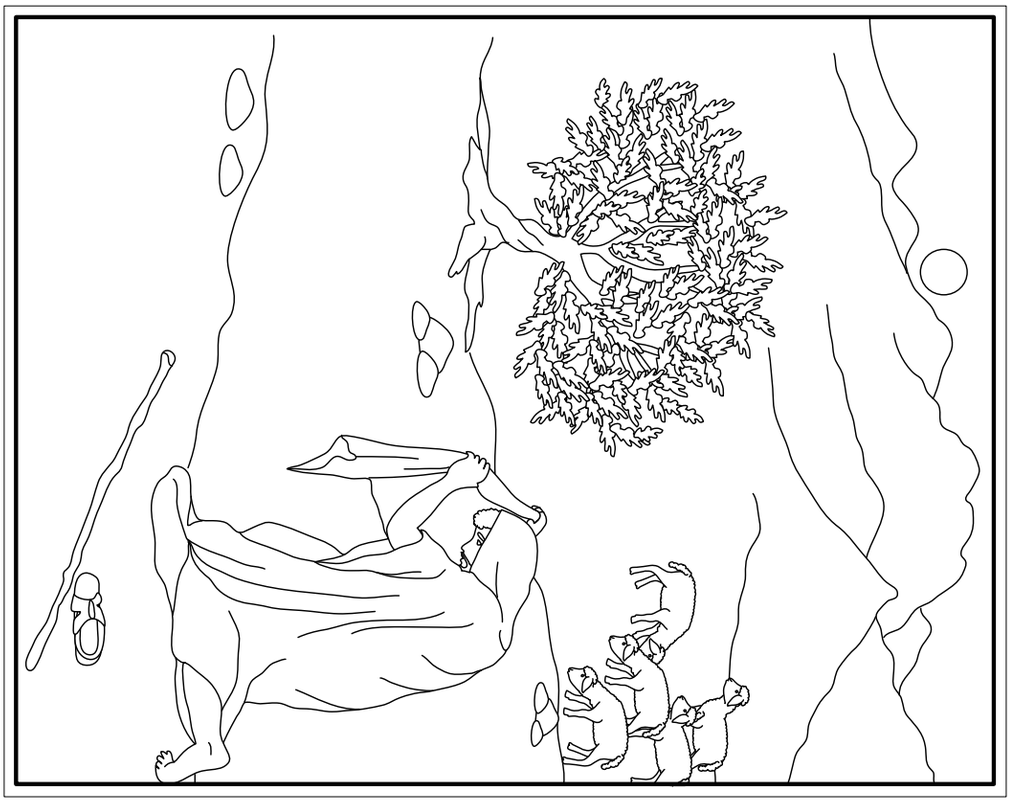
Kleurplaat: Roeping van Mozes

Themaboek Mozes_V3.indd 27 2/25/2014 10:10:41 AM

Zoek de verschillen: Roeping van Mozes

Themaboek Mozes_V3.indd 28 2/25/2014 10:10:42 AM

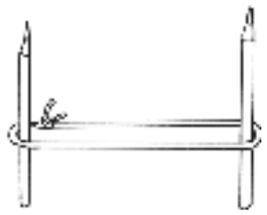
Werkje: Roeping van Mozes • Schoenenzak

Verband met de vertelling: Toen Mozes bij het brandende braambos kwam, de plaats waar de HEERE hem wilde ontmoeten, moest hij zijn schoenen uit doen vanwege de heiligheid van deze ontmoetingsplaats.

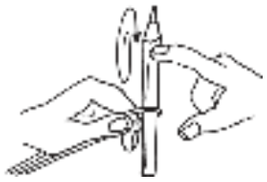
Materiaal:
- een non-woven dweil, wit, ongeveer 48x54 cm (bijv. bij Action, 40 cent, één per twee kinderen);
- dikke draad van 2 m lang, bijv. breiwol;
- schaar;
- bamboestokje, 35 cm lang;
- niettang;
- stiften, stickertjes of ander versiermateriaal.

Voorbereiding:
Eén schoenenzak bestaat uit een halve dweil. Knip daarom de dweil doormidden, zorg daarbij dat je de dweil in de breedte voor je hebt en hem dan verticaal doormidden knipt, dan gebruik je de maximale breedte voor de breedte van de schoenenzak.

Uitvoering:
- Leg de halve dweil verticaal voor je en vouw de onderrand 16 cm naar boven. Niet de zijkanten vast met een hele rij nietjes vlak naast elkaar. Dit is het vak om een paar schoenen in te doen.
- Vouw bovenin een zoom van 2,5 cm naar achteren, niet die ook vast met een rij nietjes dicht naast elkaar. Er ontstaat een tunnel. Doe daar het bamboestokje door.
- Touwtje draaien met z'n tweeën: Neem de draad van 2 m, doe die dubbel en knoop de twee uiteinden aan elkaar vast. Neem allebei een potlood, doe die in de dubbele draad en loop zo ver mogelijk uit elkaar zodat de dubbele draad tussen jullie in strak komt te staan, met de potloden aan beide uiteinden in de draad (afb. 1). Draai dan de draad allebei de tegenovergestelde kant op door het potlood wat aan het uiteinde zit met een vinger van je andere hand rond te draaien (afb. 2). Houd hem goed strak!
  Als de draad stevig opgedraaid is, hang dan een schaar in het midden van de draad, breng de uiteinden naar elkaar toe en laat de schaar uitdraaien (afb. 3).
  Haal de schaar en de potloden weg en leg een knoop aan de uiteinden van het koord.
- Niet het koord vast aan beide zijden van de schoenenzak, vlak onder het bamboestokje.

Afb. 1

Afb. 2

Afb. 3

Je kunt de schoenenzak nu versieren met de viltstiften, de stickertjes of ander versiermateriaal. Het is misschien mooi om een tafereel uit het Bijbelverhaal erop te tekenen!

Thuis kun je hem aan de muur hangen om je schoenen er in te doen!

Themaboek Mozes_V3.indd 29 2/25/2014 10:10:42 AM

Voorbeeld: Schoenenzak

Themaboek Mozes_V3.indd 30 2/25/2014 10:10:45 AM

Werkje: Roeping van Mozes • Waxinelichtje ‘brandende braambos’

Mozes hoort Gods stem van uit een doornstruik die blijft branden. Het sfeerlichtje geeft het idee dat er takjes ‘in brand’ staan en door het kaarsje blijven branden.

Materiaal:
- Leeg potje.
- Schelpen zand of droog zand uit de zandbak (‘zacht zand’).
- Groot dienblad of lage bak om het zand in te strooien.
- 125 gram zelfhardende klei (meestal 500 gram in een pakje).
- Evt. schorten.
- Flinke hand vol dunne, kale takjes. Liefst met zijtakjes.
- Vliegerpapier rood, geel, oranje (NB: hiervan hebben de kinderen heel weinig nodig, een rolletje is genoeg voor een grote groep).
- Boterbakje.
- Lijm.
- Waxinelichtje.
- Trechter.

Voorbereiding:
- Verzamel voldoende takjes (Tip: ga na een winderige dag het park of bos in om te verzamelen of speel op een eerder clubmorgen een spel waarbij een van de opdrachten is om takjes te verzamelen.)
- Spaar potjes van babyvoeding, bijv. olvarit oid.
- Knip de rol vliegerpapier in stukje van 2 cm. Doe voor elk kind in een boterbakje een geel, rood en oranje stukje

Uitvoering:
Eerst worden de takjes met de vlammetjes gemaakt, daarna met klei een ‘woestijnrots’met zand waar het potje in gedrukt wordt en de takjes erom heen gestoken.

- Scheur de strook papier in snippertjes. Niet àl te klein. Dit zijn de ‘vlammetjes’. (Let op dat ze hier niet te lang mee bezig zijn).
- Plak op elk takje een rood, geel en oranje vlammetje. (dit mag bij ¾ van de tijd kosten)
- Kneed de klei, zodat ze soepel is. Rol er een ‘slang’van en plak de uiteinden aan elkaar tot een ring. (Net iets groter dan het potje).
- Duw voorzichtig het potje in de klei, zodat het glas in een bergje van klei staat.
- Maak met een natte vinger de klei voorzichtig een beetje vochtig en bestrooi daarna met zand.
- Strooi mbv de trechter een laagje zand in het glas en doe er een waxinelichtje in.
- Steek voorzichtig de takjes in de klei, rondom het glas. Let op: niet meer de takjes verbuigen oid, dan wordt het gat in de klei te groot en blijven ze niet vast zitten als de klei droog is.

Themaboek Mozes_V3.indd 31 2/25/2014 10:10:45 AM

Voorbeeld: Waxinelichtje ‘brandende braambos’

Les 3:

De eerste en de laatste plaag; De uittocht uit Egypte

Les 3: De eerste en de laatste plaag; De uittocht uit Egypte

Thema
Ellende en verlossing

Vindplaats
Exodus 7: 14-25; Exodus 11 en Exodus 12: 1-42

Kerntekst
Exodus 12: 31b: *Gaat heen, dient den HEERE, gelijk gijlieden gesproken hebt.*

Aantekeningen bij de tekst

Exodus 7

vs. 14 *Farao's hart is zwaar:* doof en ongevoelig.

vs. 17 *Daaraan zult gij weten dat Ik de HEERE ben:* door middel van de plagen leren de Egyptenaren God kennen.
het water zal in bloed veranderd worden: de eerste plaag is heel erg. Egypte is voor zijn water- en voedselvoorziening afhankelijk van de rivier, omdat het er vrijwel niet regent.

vs. 18 *ze zullen vermoeid worden:* door het graven van putten.

vs. 23 *hij zette zijn hart daar niet op:* neemt het niet ter harte

Exodus 11

vs. 1 *Want de HEERE had tot Mozes gesproken:* dit hangt samen met Ex. 10: 29. Daarom spreekt Mozes zo definitief tot de farao.

vs. 2 *Spreek nu voor de oren des volks:* herhaling van Ex. 3: 21, 22

vs. 3 *ook was de man Mozes zeer groot in Egypteland:* ze koesteren diep ontzag voor Mozes.
Farao's knechten: de hovelingen.

vs. 4 *Verder zeide Mozes:* dit sluit aan bij Ex. 10: 26.

vs. 5 *alle eerstgeborenen:* van de hoogste tot de laagste stand.
die op zijn troon zitten zou: zijn troonopvolger.
die achter den molen is: de slavinnen.

vs. 7 *niet een hond zal zijn tong verroeren:* een gezegde in Israël. Een hond blaft 's nachts bij de geringste beweging van een mens of dier. Het zal doodstil zijn bij de Israëlieten.
een afzondering maakt: een (onder)scheiding.

vs. 8 *Dan zullen al deze uw knechten tot mij afkomen:* dan zijn de rollen omgedraaid. Dan zal Mozes de farao niet meer verzoeken, maar zal de farao Mozes smeken te vertrekken.
in hitte des toorns: geen zondige, maar een door de Heilige Geest ontstoken toorn uit ijver voor de eer van God wegens de koppigheid van de farao.

Exodus 12

vs. 2 *hoofd:* eerste.

vs. 3 *naar de huizen der vaderen:* de families worden naar hun vader genoemd.
een lam voor een huis: opdat elke familie afzonderlijk deze gunst van God zal ervaren en zich herinneren.

Themaboek Mozes_V3.indd 34 2/25/2014 10:11:26 AM

vs. 4 *gij zult rekening maken naar het lam:* de porties vlees moeten precies overeenkomen met het aantal personen.

vs. 5 *volkomen:* zonder enig gebrek.

vs. 6. *in bewaring hebben:* afzonderen.
tussen twee avonden: vanaf het moment dat de zon over haar hoogste punt heen is en weer gaat dalen (de eerste avond) tot aan haar ondergang (de tweede avond).

vs. 8 *ongezuurde:* ongegist. Er is geen tijd voor het laten gisten, wegens het plotselinge vertrek. In haast moet het brood gebakken worden. Het ongezuurde brood heet 'ellendebrood'.
bittere saus: ter herinnering aan de bittere verdrukking en ter afschrikking om ooit naar die tijd terug te verlangen.

vs. 9 *gezoden:* gekookt.

vs. 10 *Gij zult daarvan ook niet laten overblijven:* dit heilig eten mag niet als gewoon voedsel genuttigd worden. Ook mag er geen bijgelovig gebruik van worden gemaakt.

vs. 11 *uw lendenen zullen opgeschort zijn:* reisvaardig zijn.
Pascha: betekent 'voorbijgang'. Namelijk van God, Die wegens het bloed aan de huizen van Zijn volk voorbijgaat, zodat zij ongedeerd blijven als alle eerstgeborenen sterven.

vs. 12 *in deze nacht:* de HEERE heeft het dus de dag ervoor gezegd.
Ik zal gericht oefenen aan al de goden der Egyptenaren: laten zien dat ze niet bestaan.

vs. 13 *dat bloed zal ulieden tot een teken zijn:* om aan Mijn beloften te gedenken tot versterking van uw geloof.

vs. 15 *het gedesemde:* zuurdeeg, dat door gisting ontstaat. Het is een beeld van de zonde.
diezelve ziel zal uitgeroeid worden uit Israël: letterlijk afgesneden worden van het volk.
ziel: persoon.

vs. 16 *een heilige verzameling:* een eredienst voor God.
datzelve alleen mag van u toegemaakt worden: er mag niet meer worden klaargemaakt dan er opgegeten wordt. Als op de sabbat.

vs. 20 *gedesemd:* gegist.

vs. 21 *Leest uit:* kies uit de kudde.

vs. 22 *bekken:* kom of schaal.
bovendorpel en zijposten: van de deur van elk huis.
niemand zal uitgaan: ze mogen zich niet vermengen met de Egyptenaren, maar moeten schuilen achter het bloed, dat alleen bescherming biedt.

vs. 23 *om de Egyptenaren te slaan:* om hen te doden.
de verderver: de daarvoor aangestelde engel.

vs. 25 *als gij in dat land komt:* in de woestijn hebben ze maar eenmaal Pascha gevierd.
deze dienst: wat de HEERE heeft ingesteld om Hem te dienen.

vs. 27 *een paasoffer:* het lam dat God en Zijn volk verzoent.

vs. 29 *te middernacht:* op het door God vastgestelde ogenblik sterven alle eerstgeborenen en worden alle Egyptenaren terzelfder tijd wakker.
dat de HEERE al de eerstgeborenen in Egypteland sloeg: als vergelding voor al het leed dat ze Zijn volk en eerstgeborene hebben aangedaan.

vs. 31 *Toen riep hij Mozes en Aäron in de nacht:* niet dat de farao hen persoonlijk ontbiedt, maar hij laat hen door zijn hovelingen aanzeggen en dwingen te vertrekken.

Themaboek Mozes_V3.indd 35 2/25/2014 10:11:26 AM

Maakt u op: de farao maakt geen enkel voorbehoud meer. De HEERE verbrijzelt in een oogwenk zijn verstokte hart.

vs. 32 *Gelijk gijlieden gesproken hebt:* de farao denkt nog steeds alleen maar aan het bewuste feest dat ze in de woestijn zullen vieren, en verwacht hen daarna terug.
zegent mij ook: bid dan tevens voor mij dat de HEERE mij zal weldoen. Zijn geweten klaagt hem aan dat hij zeer gezondigd heeft tegen de HEERE.

vs. 33 *Wij zijn allen dood:* ten dode gedoemd, als we hier blijven.

vs. 36 *zij beroofden de Egyptenaren:* zo bevreesd zijn de Egyptenaren voor hun leven en gebrand op hun vertrek. Maar de hoofdoorzaak is de onweerstaanbare hemelse aandrang. Het is een soort compensatie voor de onrechtvaardige onderdrukking.

vs. 37 *omtrent zeshonderd duizend te voet:* de mannen. Vrouwen en kinderen zijn niet meegerekend. Meer dan 2.000.000 mensen. Onder hen is niet één zwak of ziek mens.

vs. 38 *veel vermengd volk:* van verschillende afkomst. Egyptenaren en vreemdelingen. Getroffen door de rampen en gedreven door wanhoop vluchten ze mee naar de beloofde vrijheid. Lieden van niet zo best gehalte, zoals spoedig blijkt.

vs. 39 *tering:* vertering. Eten voor onderweg.
De tijd die de kinderen Israëls in Egypte gewoond hebben: en in Kanaän, als vreemdeling.

vs. 41 *de heiren:* de legers. Zo genoemd omdat God de Aanvoerder is.

vs. 42 *op het vlijtigst houden:* met de grootste toewijding.

Verband met de belijdenisgeschriften

Wonder: De tovenaars kunnen ook wonderen doen. Dat is tot verblinding en verharding van de ongelovigen en tot beproeving van de gelovigen, als ze constateren dat hun vijanden tot hetzelfde in staat zijn. Maar de tovenaars kunnen hun plaag niet ongedaan maken.

Regering van God (HC vr. 28): God regeert elk schepsel. Alle schepselen zijn alzo in Zijn hand, dat zij tegen Zijn wil zich noch roeren, noch bewegen kunnen. God heeft elk schepsel zijn wezen, gestalte, gedaante en onderscheiden ambten gegeven, om Zijn Schepper te dienen. Ze staan Hem allen ter beschikking en zijn elk ogenblik gereed om Zijn oordelen uit te voeren. De HEERE werkt gewoonlijk middellijk. Het geloof ziet en erkent dat. Maar als de HEERE onmiddellijk werkt, wordt het voor aller oog zichtbaar en geloofwaardig. Dan zeggen zelfs de tovenaars: dit is Gods vinger.

Oordeel (NGB art. 13): God straft de Egyptenaren en laat Zijn volk vrijuit gaan. Wat God doet boven het begrip van het menselijke verstand, datzelve willen wij niet curieuselijk onderzoeken, meer dan ons begrip verdragen kan. De HEERE voert soms Zijn oordelen uit door de duivelen, en soms, zoals in de tiende plaag, door engelen.

Hardnekkigheid: In de hardnekkigheid van de farao wordt ons het beeld getoond van de zondaar die niet geregeerd wordt door de Geest van God, Die alleen gewillig maakt om de HEERE te gehoorzamen. Steeds duidelijker komt aan het licht wat er in zijn hart leeft. De koning is het toonbeeld van de mens die, in het nauw gebracht, uit vrees voor de straf, om verlichting en uitkomst bidt, maar zo spoedig het gevaar geweken is, weer terugkeert tot zijn oude zondige doen. Zo bidden alle huichelaars. Vrees is een slechte leermeester.

Verharding: De HEERE verhardt het hart van de farao. De HEERE laat niet alleen toe dat de farao zijn hart verstokt, maar Hij is er ook de Bewerker van. Dit moeten we niet verkeerd

Themaboek Mozes_V3.indd 36 2/25/2014 10:11:26 AM

opvatten, alsof de HEERE iemand die gehoorzamen wil, onder dwang tot ongehoorzaamheid brengt, maar in die zin dat de HEERE de ongehoorzame tot het einde toe metterdaad overgeeft aan zijn eigen onwil. God verhardt zijn hart om des te meer tekenen te kunnen geven van Zijn macht tot roem van Zijn Naam, Die heerlijk is. De verlossing van Gods volk moet door het onmogelijke heen, opdat zij nooit Gods wonderdaden zullen vergeten.

Onderscheid: Het is wonderlijk dat de HEERE na de derde plaag alleen de Egyptenaren straft en Zijn volk spaart (Ex. 8: 22 en 23). Meestal treffen Zijn straffen zowel vriend als vijand. Enerlei wedervaart de rechtvaardige en de goddeloze. Al worden ze op den duur van elkaar gescheiden en veranderen de tijdelijke bestraffingen van de rechtvaardigen voor hen in eeuwige zegeningen.

Sacrament (NGB art. 34): Egypte is een beeld van het diensthuis van de zonde en de farao van de heerschappij van de duivel. Door het sacrament van de doop, die in de plaats van de besnijdenis gekomen is, worden we in de Kerk van God ontvangen en van alle andere volken en vreemde religies afgezonderd (...) om geheel Hem toegeëigend te zijn, Zijn merk- en veldteken dragende.

Pascha (NGB art. 35): Het Pascha is een eeuwigdurende inzetting. Dat wil zeggen tot Christus' komst, Die de vervulling en het einde van de wet is. Dan wordt het Pascha voleindigd en verkrijgt het pas echt zijn geldigheid. Daarna wordt het niet meer gevierd. Het Heilig Avondmaal is onder het Nieuwe Verbond in de plaats van het Pascha gekomen. De christen moet het Pascha houden, dat wil zeggen het Heilig Avondmaal vieren.

Oudheidkundige aantekeningen

Pascha: Het Pascha is door de HEERE ingesteld ter herdenking van het feit dat Hij in de nacht van de uittocht de eerstgeborenen van de Israëlieten heeft gespaard. We moeten onderscheid maken tussen de viering van het Pascha aan de vooravond van de uittocht, zoals beschreven in Ex. 12: 1-13, die in grote haast moest geschieden, en de jaarlijks terugkerende viering, gevolgd door het feest van de ongezuurde broden, zoals beschreven wordt in Ex. 12: 14-20. Bij de herdenking ontbreken het bloedstrijken en het reisvaardig zijn.

Hysop: Hysop is een kruid met lange stengels, die uitlopen in drie tot vijf steeltjes, met kleine, donzige blaadjes. Praktisch geschikt als kwast.

Omgorden van de lenden: Bij het omgorden van de lenden wordt het opperkleed, een grote vierkante doek die op de onderkleding wordt gedragen, wat over de gordel omhooggetrokken, zodat men ongehinderd kan lopen. In overdrachtelijke zin betekent het opschorten van de lenden 'zich gereed maken'.

Vreemdelingschap: Het volk Israël heeft 430 jaar in Egypte gewoond. Daar is de vreemdelingschap in Kanaän van de aartsvaders bij inbegrepen: 215 jaar in Kanaän en 215 jaar in Egypte.

Vertelsuggesties

Algemeen:

In dit gedeelte staan de eerste en de tiende plaag en daarna de uittocht centraal. Daarbij zijn er meerdere tegenstellingen in beeld:

- Farao houdt zich niet aan zijn afspraak en de Heere houdt Zich wel aan Zijn belofte.

Themaboek Mozes_V3.indd 37 2/25/2014 10:11:26 AM

- Dan zal Ik hen (Farao en de zijnen) die dwaas en wrevelig overtreden… maar over hen (het volk Israël) Mijn gunst en goedheid nooit doen enden…
- De ellende van de Egyptenaren en de verlossing van Israël

Thema:
Het thema gaat over ellende van het volk Israël. De verdrukking in Egypte werd steeds groter om des te meer te verlangen naar de verlossing. De Heere leidt het volk uit. Wat zal het volk in dankbaarheid op weg gegaan zijn naar het beloofde land.

Vertelschets:
1. Aankondiging van de eerste plaag. Het water wordt bloed. De tovenaars doen het na. De farao verstokt zijn hart.
2. Er volgen nog acht plagen. Het volk mag niet weg.
3. Daarna kondigt Mozes de tiende plaag aan.
4. Mozes licht het volk in over het te houden Pascha.
5. Het volk bereidt en eet het Pascha.
6. De HEERE doodt de eerstgeborenen van de Egyptenaren.
7. De farao en zijn volk smeken de Israëlieten te vertrekken.
8. Het volk vertrekt, beladen met buit. Velen gaan mee.
9. Ze hebben 215 jaar in Egypte vertoefd.

Voor 4-8 jarigen:
Er zijn soms kinderen, die het moeilijk vinden om te luisteren. De juf op school zegt soms: "Luister kinderen, nu gaan we onze jassen aan doen". Of moeder roept: "Jan je moet nu naar binnen komen, want we gaan eten". De kinderen horen wel wat de juf zegt, maar ze doen het niet. Jan hoort wel wat zijn moeder roept, maar hij gaat niet naar binnen. Wat zal de juf doen als de kinderen niet luisteren? Wat zal moeder doen, als Jan niet luistert? De kinderen mogen zelf antwoorden: …
Misschien zullen ze zeggen, dat juf of moeder het nog een keer zegt, boos wordt, straf geeft. Vandaag gaat het verhaal over een koning die niet wil luisteren!

Voor 8-12 jarigen:
Er wordt wel eens gezegd: afspraak is afspraak of beloofd is beloofd. Weet je wat dat betekent? De kinderen mogen antwoorden: als je iets afspreekt, moet je het ook doen; als je iets belooft moet je je er ook aan houden.
Soms beloven kinderen iets, maar ze doen het niet. Je weet dan dat die jongen of dat meisje niet te vertrouwen is. Hij of zij zegt het wel, maar zal het ook gebeuren? Ook 'grote mensen' beloven wel eens iets. Wie weet een voorbeeld? Soms doen ze het toch niet. Hoe denk je daarover? Ze zijn niet te vertrouwen! Vandaag gaat het verhaal over een koning, een Farao, die telkens iets belooft, maar het niet doet. Hij belooft dat het volk weg maar, maar toch houdt hij het iedere keer tegen. Totdat…

Voor +12 jarigen:
Heb je wel eens gehoord over iemand die niet te vertrouwen is/was? Iemand uit je eigen omgeving? Of iets uit de geschiedenis? Je bent onbetrouwbaar als je niet doet, wat je belooft. Je kunt op meer manieren onbetrouwbaar zijn. Weet je voorbeelden? iemand kan jouw geheimen doorvertellen, iemand kan jou verraden, zoals de NSB'ers in de Tweede Wereldoorlog; verraad achter het IJzeren Gordijn. Zulke situaties zijn verdrietig en ingrijpend. Vanmorgen gaat het verhaal over een onbetrouwbare Farao, maar dat niet alleen. Het gaat ook over de Heere, Die altijd doet wat Hij belooft.

Themaboek Mozes_V3.indd 38 2/25/2014 10:11:26 AM

Om met de kinderen te lezen
Exodus 7: 13 – 25 of 12: 29 - 37

Liederen
Themalied
Psalm 81: 12, 13 en 15
Psalm 89 : 14

Suggesties voor de voorbereiding met de medewerkers

- In deze les wordt het niet luisteren naar de Heere direct gevolgd door de plagen. Dat kan in het leven ook gebeuren. Soms is dat duidelijk. Ken je voorbeelden? Maar wij mogen verdrietige, ingrijpende gebeurtenissen niet zomaar als straf van God zien. Geef redenen aan waarom we dat niet mogen doen. Denk aan de toren van Siloam (Luk. 13: 4)
- 'Niet luisteren' van kinderen en 'niet luisteren van volwassenen': welke overeenkomst en welk verschil kun je aangeven?
- Als je de plagen die de Egyptenaren ondergaan zet tegenover de uittocht van het volk Israël uit Egypte, waar ligt dan het geheim?
- Wat zegt de uittocht uit Egypte ons over de toekomst van Gods kinderen?

Verwerking +12
De Bijbel erbij:

1. Wat was de tiende plaag (vers 29)
2. Waarom was de tiende plaag zo vreselijk?
3. Wat ontdekte Farao midden in de nacht en waardoor kwam dat?
4. Wat doet Farao als eerste na deze vreselijke ontdekking?
5. Zeg met eigen woorden wat hij tegen Mozes zegt (vers 31)
6. Farao legt het volk geen beperkingen op. Je leest aan het eind in vers 31 namelijk: ...
7. Wat zou in vers 33 het woordje 'sterk' betekenen?
8. Hoe konden ze zeggen: 'Wij zijn allen dood?' Ze leefde toch nog?
9. Waarom zouden ze deegklompen hebben meegenomen? (vers 34)
10. Zij beroofden de Egyptenaren. Mocht dat wel? (vers 35)
11. Ze gingen op pad. Waren ze met veel mensen?
12. Wie leidde het volk nu uit: God? Mozes? Of God én Mozes?

Zeg het maar:

- Waarom is luisteren naar de Heere zo moeilijk?
- Het is toch beter om naar Hem te luisteren. Motiveer deze stelling.
- Zouden mensen nu nog gestraft worden als ze niet luisteren naar de Heere?
- De plagen van Egypte. Heeft dat iets te maken met het feit, dat wij elkaar wel eens plagen?
- God heeft met tegenslag ons ook iets te zeggen. Wat zou dat zijn?

Themaboek Mozes_V3.indd 39 2/25/2014 10:11:26 AM

Puzzelen maar:
Puzzel 1: **De eerste plaag**
Je ziet hieronder vijftien woorden. Die komen allemaal uit Exodus 7 vers 14 tot en met 25.

Vul eerst de puzzel in. Als je bij het 14e vers begint, kom je alle woorden in de goede volgorde tegen. Elk woord dat je vindt, streep je door in het figuur. Je zult zien dat je drie woorden overhoudt.

- Welke woorden zijn dat?
- Waar vind je die woorden in Exodus 7 vers 14-25?

bloed	slang	vis
drinken	sloeg	volk
Farao's	stinken	wateren
hart	tovenaars	zeven
huis	verstokte	zwaar

1. Farao's hart is ...; hij weigert het volk te laten trekken - vers ...
2. Den staf die in een ... veranderd is geweest - vers ...
3. Laat Mijn ... trekken, dat het Mij diene in de woestijn - vers ...
4. Het water dat in deze rivier is, slaan, en het zal in ... - vers ...
5. Zodat de rivier zal ...; en de Egyptenaars zullen - vers ...
6. Neem uw staf en strek uw hand uit over de ... - vers ...
7. Hij hief den staf op en ... het water dat in de rivier was - vers ...
8. En de ... die in de rivier was, stierf; en de rivier stonk - vers ...
9. Doch de Egyptische ... deden ook alzo - vers ...
10. Farao keerde zich om en ging naar zijn ... - vers ...
11. Zij konden van het water der rivier niet ... - vers ...
12. Alzo werden ... dagen vervuld, nadat de HEERE - vers ...

Dit zijn de drie woorden:

Deze woorden staan in Exodus 7 vers .....

Themaboek Mozes_V3.indd 40 2/25/2014 10:11:26 AM

Puzzel 2: **De tiende plaag**

Dit is een woordzoeker. Zoek eerst alle woorden op vanaf Exodus 12 vers 26 tot en vers 42. In elk vers staat één woord, dat ingevuld moet worden. De woorden staan in de goede volgorde. Heb je alle woorden gevonden en in figuur A ingevuld? Streep ze dan door in het figuur B.

- Van links naar rechts en rechts naar links
- Van boven naar onder en onder naar boven

1. Uw kinderen tot u zullen zeggen: Wat hebt gij daar voor een …?
2. Toen Hij de Egyptenaars … en onze huizen bevrijdde
3. Gelijk als de HEERE Mozes en … geboden had
4. Den eerstgeborene van den gevangene, die in het … was
5. Er was een groot … in Egypte; want er was geen huis
6. Toen riep hij … en Aäron in den nacht en zeide:
7. Neemt ook met u uw … en uw runderen, zoals gijlieden
8. Bij het volk, haastende om die uit het land te …
9. Hun …, gebonden in hun klederen, op hun schouders
10. En hadden van de Egyptenaars geëist … vaten en gouden vaten
11. Daartoe had de HEERE het volk … gegeven in de ogen
12. Te voet, mannen alleen, behalve de …
13. Trok ook met hen op, en schapen en …, gans veel vee
14. Dat zij uit Egypte gebracht hadden, … koeken
15. Die de kinderen Israëls in … gewoond hebben
16. Het geschiedde ten … van de vierhonderd en dertig jaren
17. Dezen nacht zal men den HEERE op het … houden

Figuur A:

1		10	
2		11	
3		12	
4		13	
5		14	
6		15	
7		16	
8		17	
9			

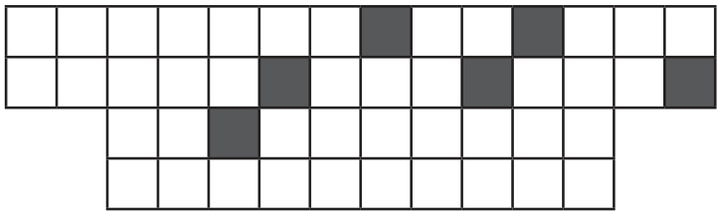
Themaboek Mozes_V3.indd 41 2/25/2014 10:11:27 AM

Figuur B:

s	i	u	h	n	e	g	n	a	v	e	g
c	w	e	a	e	k	n	n	e	e	r	e
h	t	d	i	r	i	k	m	o	z	e	s
a	s	r	g	e	n	a	d	e	h	e	c
p	n	u	t	v	d	b	l	o	e	d	h
e	e	u	z	l	e	n	o	r	a	a	r
n	i	z	i	i	r	e	z	a	l	i	e
e	d	e	e	z	k	g	e	o	l	s	i
v	k	g	t	n	e	r	e	d	n	u	r
ij	u	n	p	l	n	i	e	d	e	n	v
r	o	o	y	t	s	g	i	t	ij	l	v
d	e	e	g	k	l	o	m	p	e	n	o
r	b	ij	e	d	n	i	e	g	a	a	n

Heb je alle woorden doorgestreept? Dan blijven er nog letters over.
Vul ze in de figuur C hieronder in. Wat staat er?

Figuur C:

Themaboek Mozes_V3.indd 42 2/25/2014 10:11:27 AM

Oplossingen

Puzzel 1:

1. zwaar - vers 1
2. slang - vers 2
3. volk - vers 3
4. bloed - vers 4
5. stinken - vers 5
6. wateren - vers 6
7. sloeg - vers 7
8. vis - vers 8
9. tovenaars - vers 9
10. huis - vers 10
11. drinken - vers 11
12. zeven - vers 12

Uitkomst: De drie woorden die overblijven:
"**Farao's hart verstokte**" - Exodus 7 vers 22

Puzzel 2:

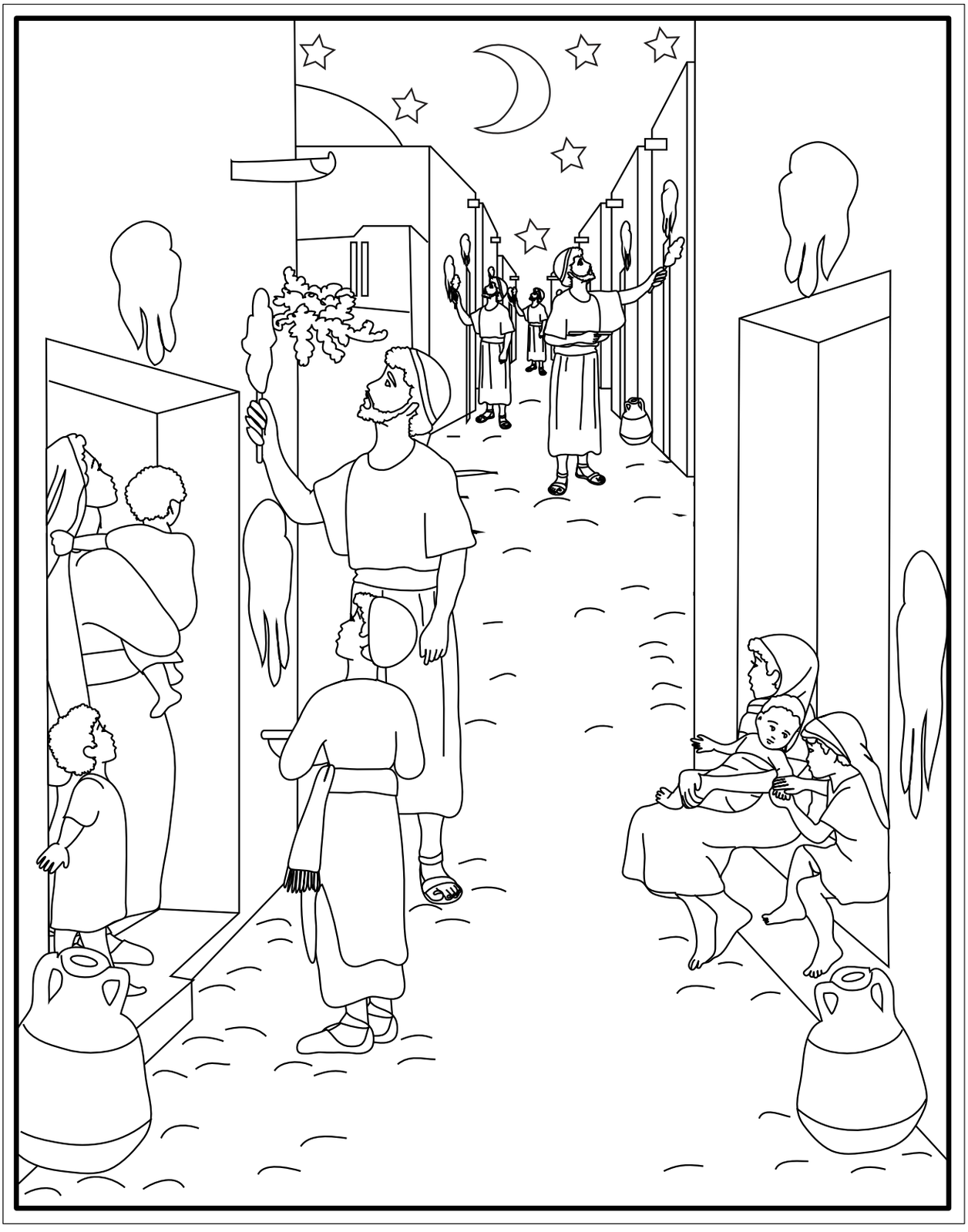
Exodus 12:

1. dienst - vers 26
2. sloeg - vers 27
3. Aäron - vers 28
4. gevangenhuis - vers 29
5. geschrei - vers 30
6. Mozes - vers 31
7. schapen - vers 32
8. drijven - vers 33
9. deegklompen - vers 34
10. zilveren - vers 35
11. genade - vers 36
12. kinderkens - vers 37
13. runderen - vers 38
14. ongezuurde - vers 39
15. Egypte - vers 40
16. einde - vers 41
17. vlijtigst - vers 42

Uitkomst: In figuur C:
"**Wanneer Ik het bloed zie, zal Ik ulieden voorbijgaan**" - Ex. 12 vers 13

Themaboek Mozes_V3.indd 43 2/25/2014 10:11:27 AM

Kleurplaat: De eerste en de laatste plaag; De uittocht uit Egypte

Themaboek Mozes_V3.indd 44 2/25/2014 10:11:27 AM

Werkje: De eerste en de laatste plaag; De uittocht uit Egypte • Slinger

Verband met de vertelling: De rij mensen op de slinger verwijzen naar de rijen mensen die bij de uittocht uit Egypte trokken op bevel van Mozes, de knecht van de HEERE.

Materiaal:
- A4-papier in verschillende kleuren, 5 per kind;
- schaar;
- plakband;
- versiermateriaal, bijv. stiften, kleine stickertjes;
- 2 stukken draad.

Voorbereiding:
- Kopieer werkbladen van 2c, 2d, 2e, 2f en 2g van les 3 op de A4-vellen van verschillende kleur.

Uitvoering:
Verwerk alle werkbladen op dezelfde manier:
- Vouw het blad als een harmonica precies op de lijnen om, zorg ervoor dat de afbeelding van het poppetje bovenop uitkomt, zodat die zichtbaar blijft.
- Knip het poppetje uit. Let op: Laat daarbij het papier aan het uiteinde van de mouwen van het popje zitten, knip dat niet weg! Als je dat doet knip je snel per ongeluk een popje los van de anderen, en je hebt ook geen aanhechtpunt meer om de slinger langer te maken.
- Als je het papier uitvouwt heb je een slingertje van drie poppetjes.

Op werkblad 2g van l kun je als je dat wilt zelf een poppetje tekenen, in het vakje tussen de pijlen. Zorg dat de verticale lijn in het midden van dat vak ook precies in het midden van je tekening zit.

Je kunt nu de slingertjes van drie poppetjes met plakband aan elkaar vast maken, gebruik daarvoor het stukje papier dat je hebt laten zitten aan het eind van de mouwen van de buitenste poppetjes.
Knip daarna de uitsteeksteltjes rond de mouwen bij zodat het netjes wordt. Let hierbij op dat je alle poppetjes met de mooie kant naar voren legt, dus de kniplijnen aan de achterkant.

Je kunt de slinger versieren met de overgebleven stukjes papier, knip daar bijvoorbeeld een gezichtje uit, of een rokje, en plak dat op een popje van een andere kleur. Of gebruik stiften, stickertjes of wat me maar wilt.

Maak van de twee stukken draad een lus, en plak die met plakband aan de achterkant van je slinger vast aan de twee uiteinden. Hiermee kun je de slinger ophangen.

Themaboek Mozes_V3.indd 45 2/25/2014 10:11:27 AM

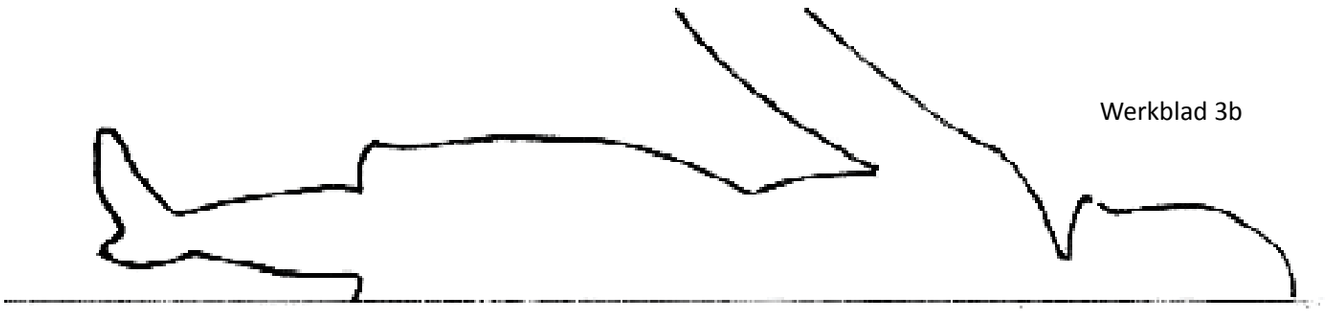
Voorbeeld: Slinger

Themaboek Mozes_V3.indd 46 2/25/2014 10:11:29 AM

Themaboek Mozes_V3.indd 47 2/25/2014 10:11:30 AM

Werkblad 3b

Themaboek Mozes_V3.indd 48 2/25/2014 10:11:31 AM

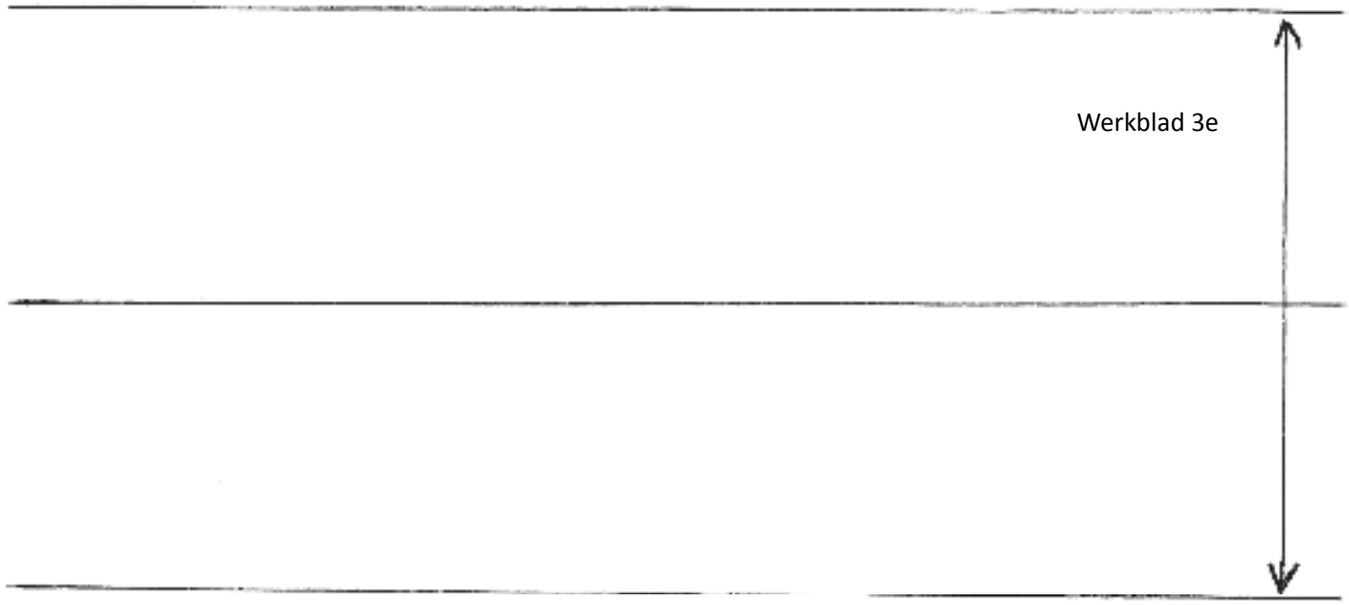
Werkblad 3c

Themaboek Mozes_V3.indd 49 2/25/2014 10:11:32 AM

Werkblad 3d

Themaboek Mozes_V3.indd 50 2/25/2014 10:11:33 AM

Themaboek Mozes_V3.indd 51 2/25/2014 10:11:35 AM

Werkje: De eerste en de laatste plaag; De uittocht uit Egypte • Matzes bakken

Bij de uittocht aten de Israelieten ongezuurde koeken, brood der ellende. Matzes bestaan uit water en meel (het meel van rogge, haver, gerst, tarwe en spelt) en mag tijdens het bakken niet rijzen. Matze betekent eigenlijk: brood der ellende. In matzes zit geen zout of suiker, geen conserveringsmiddelen, kleurstoffen en smaakstoffen.

Materiaal:
- 500 gram volkoren meel
- 200-220 ml. water
- Deegrollers (stevig longdrinkglas kan ook)
- Mengkom
- Vork
- Bakplaat
- Bakpapier
- Oven
- Pindakaas deksel oid
- (Evt. papieren bordjes en stiften om te versieren)

Voorbereiding:
- Verwarm de oven voor op 250 graden
- Leg het bakpapier op de bakplaat

Uitvoering:
- Meng het meel en het water in de kom. (Het deeg wordt heel stevig!) Verdeel het in porties.
- De kinderen maken de matzes door het deeg heel dun uit te rollen en er met een deksel mooie rondjes uit te steken. (zoals foto 1)
  Of door een balletjes deeg, zo groot als een de deegroller er over heen. (foto 2)
- Prik met de vork gaatjes in de deegrondjes om opbollen te voorkomen.
- Leg ze dicht naast elkaar op de bakplaat (ze rijzen niet) en bak ze in 10 min. gaar.

De matzes zijn nog een beetje zacht als ze uit de oven komen, maar worden na het afkoelen hard en knapperig. Serveer ze warm of koud met wat boter en suiker, jam of kaas.

Eet smakelijk!

Themaboek Mozes_V3.indd 52 2/25/2014 10:11:35 AM

Voorbeeld: Matzes bakken

Foto 1

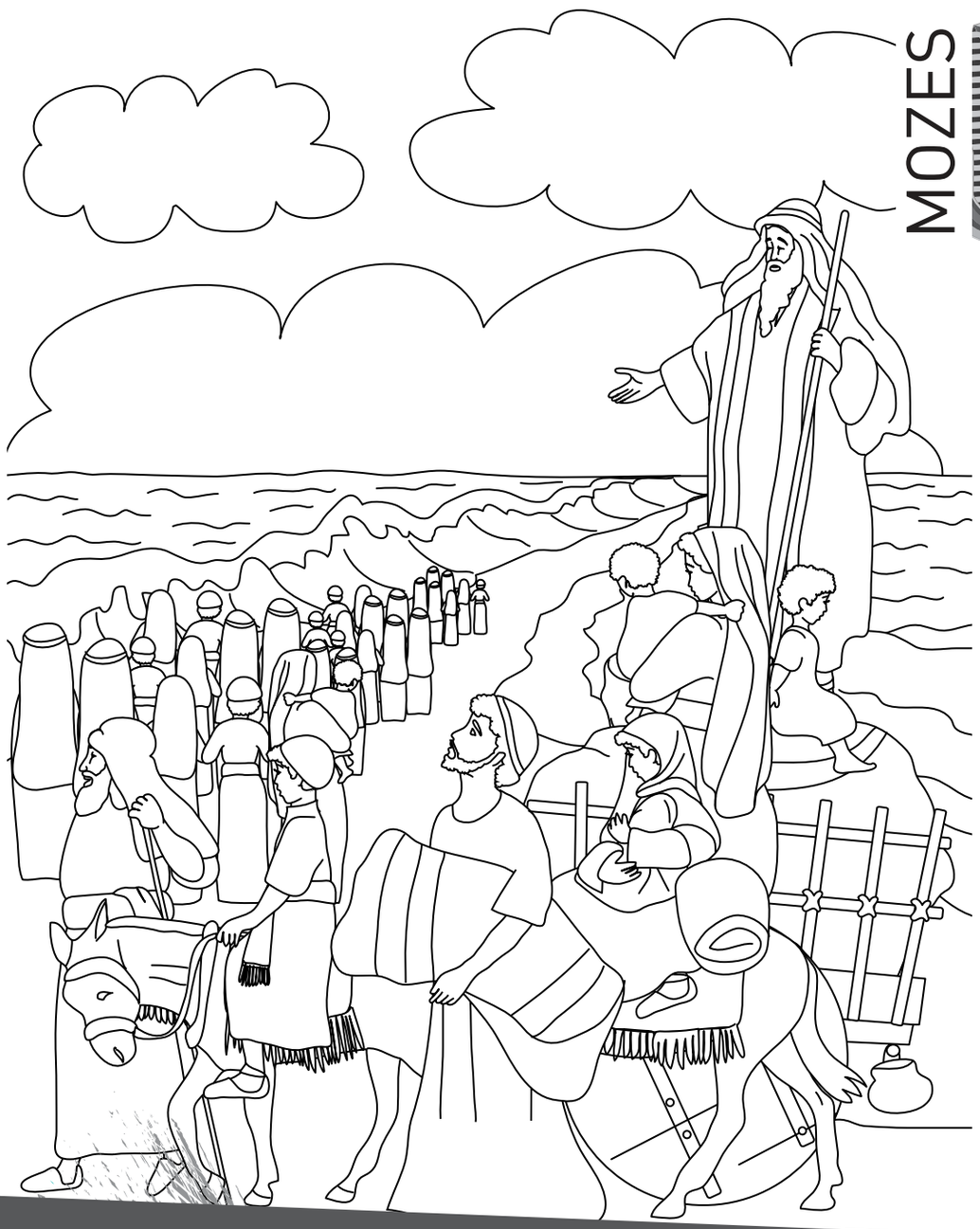

Foto 2

Themaboek Mozes_V3.indd 53 2/25/2014 10:12:44 AM

Themaboek Mozes_V3.indd 54 2/25/2014 10:12:45 AM

Les 4:
De doortocht door de Rode Zee

Les 4: De doortocht door de Rode Zee

Thema
Door het geloof zijn zij de Rode Zee doorgegaan als door het droge (Hebr.11:29a)

Vindplaats
Exodus 14

Kerntekst
Exodus 14: 14: *De HEERE zal voor ulieden strijden, en gij zult stil zijn.*

Aantekeningen bij de tekst
Exodus 14

vs. 3 *zij zijn verward in het land:* ze zijn verdwaald.
Die woestijn heeft hen besloten: ze zijn van alle kanten ingesloten. Links en rechts bergen en voor hen de zee. Er is geen enkele uitweg meer voor hen. Ze zitten in de val.
vs. 7 *de hoofdlieden:* de bemanning van de strijdwagens: een wagenmenner, een boogschutter en een schilddrager.
vs. 8 *door een hoge hand:* een machtige hand.
vs. 10 *toen riepen de kinderen Israëls tot de HEERE:* in een angstige opwelling, door de nood gedwongen. Geen gelovig roepen, dat de HEERE behaagt, want tegelijkertijd vallen ze Mozes boosaardig aan.
vs. 11 *hebt u ons daarom weggenomen:* een bitter verwijt.
vs. 12 *is dit niet het woord dat wij in Egypte tot u spraken:* we hebben het nog wel zo gezegd. Brutale lasterpraat.
vs. 13 *doch Mozes zeide tot het volk:* zachtmoedig en geduldig verdraagt bij hun grootspraak.
Staat vast: blijf rustig en vertwijfel niet.
vs. 15 *wat roept gij tot Mij?:* vermoei Mij niet verder.
vs. 17 *dat zij na hen daarin gaan:* wat ze anders nooit zullen doen, als de HEERE hen niet verblindt.
vs. 19 *de Engel Gods:* Christus, het Hoofd van de engelen.

Geloofsleer
Tegenwoordigheid van God
In de wolk- en vuurkolom heeft de HEERE een tastbaar bewijs gegeven van Zijn tegenwoordigheid en hen zichtbaar geleid.
Diezelfde gunst bewijst de HEERE Zijn volk ook nu, wanneer Hij hen leidt door Zijn Geest, ook al is dit zichtbaar teken afwezig. Want zovelen als er door de Geest Gods geleid worden, die zijn kinderen Gods. (Rom.8:14)

Eer van God
God wordt verheerlijkt zowel in het straffen van de goddelozen, als in het Zich ontfermen over Zijn kinderen. Opmerkelijk is de rechtvaardige straf van de Egyptenaren. Zij die de baby's van de Israëlieten hebben verdronken, verdrinken nu zelf.

Verband met de belijdenisgeschriften
Sacrament (N.G.B. artikel 34): Zo heeft Hij dan bevolen te dopen al degenen die de Zijnen zijn, 'in de Naam des Vaders, en des Zoons en des Heiligen Geestes', alleen met rein water;

Themaboek Mozes_V3.indd 56 2/25/2014 10:12:46 AM

ons daarmee te verstaan gevende, dat, gelijk het water de vuiligheid van het lichaam afwast, wanneer wij daarmee begoten worden, hetwelk op het lichaam van degene die de doop ontvangt, gezien wordt, en hem besprengt, alzo het bloed van Christus hetzelfde van binnen in de ziel doet, door de Heilige Geest, haar besprengende en zuiverende van haar zonden, en ons wederbarende uit kinderen des toorns tot kinderen Gods. Niet dat zulks door uiterlijke water geschiedt, maar door de besprenging van het dierbaar bloed van de Zoon van God; Die onze Rode Zee is, door welke wij moeten doorgaan, om te ontgaan de tirannieën van Farao, welke is de duivel, en in te gaan in het geestelijke land Kanaan.

Oudheidkundige aantekeningen

Nachtwake: De nacht is verdeeld in vier tijden of waken van drie uur, waarin de wacht wordt gehouden.

Kustroute: De weg van het land van de Filistijnen is de noordelijke kustroute, de directe doorgangsweg tussen Egypte en Kanaän. Dat is de route van het handelsverkeer en militaire verkeer.

Schelfzee: De Schelfzee ligt tussen de Middellandse Zee en de noordelijke uitloper van de Rode Zee. Ze wordt daarom ook Rode Zee of de Zee Suf genoemd. Ze wordt Schelfzee genoemd vanwege het overvloedig voorkomen van riet (schelven) of biezen. Tegenwoordig wordt ze door het Suezkanaal verbonden met de Middellandse Zee.

Vertelsuggesties

Algemeen:

Mozes! Mozes! Ik ben de God van uw vader, de God van Abraham, de God van Izak en de God van Jakob. Ik heb de verdrukking van Mijn volk in Egypte gezien. En ik stuur jou, Mozes, naar farao om Mijn volk Israel uit Egypte te voeren.

Thema:

Het volk kan geen kant meer op. Ze mopperen en zijn boos op Mozes. Ondanks dit alles vertrouwt Mozes op God. Hoe het zal gaan, weet hij ook nog niet, maar Mozes gelooft dat God zal helpen en redden. Hij waarschuwt het volk dat ze stil moeten zijn; God zal voor hen strijden. Zo moeten wij ook leren stil te zijn voor God. Leren lopen op de weg die God met ons gaat, zonder te mopperen en bang te zijn.

Vertelschets:

Het eerste gedeelte tot en met punt 10 kan kort verteld worden. De eigenlijke geschiedenis begint bij punt 11.

1. God leidt Zijn volk door de wolk- en vuurkolom
2. Het volk staat voor de Rode Zee
3. Farao achtervolgt hen
4. Dat veroorzaakt grote vrees bij het volk van Israel
5. Ze roepen tot God en maken Mozes verwijt
6. Mozes stelt hen gerust
7. God beveelt Mozes de zee te klieven
8. Droogvoets trekt het volk door de Rode Zee
9. De Egyptenaren proberen het ook
10. De wolkkolom is tussen Israel en de Egyptenaren
11. Het volk Israel komt veilig aan de overkant
12. De Egyptenaren komen om

Themaboek Mozes_V3.indd 57 2/25/2014 10:12:46 AM

Voor 4-8 jarigen:
Neem een kartonnen doos. Plak op de zijkanten platen, zijkant; 1 de zee, 2 en 3 de bergen en 4 het leger van Farao. En dan de vraag: welke kant kun je op? Alleen naar Boven. Zo was het ook met het volk van Israel, luister maar...

Voor 8-12 jarigen:
Neem een "verkeersbord" mee, met daarop het teken van een doodlopende weg. Ga in gesprek met de kinderen waar dit bord voor staat, wat betekent het en wat moet je doen als je aan het eind staat en niet verder kunt? Keren? Maar als dat niet kan? Je bent helemaal vastgelopen?

Voor +12 jarigen:
Ga in de gesprek met de tieners. Stel je voor: Je wordt achterna gezeten door een stel oudere jongens. Je rent ervan door. Helaas belandt je in een doodlopend straatje. Je kunt geen kant meer op. Wat doe je?

Om met de kinderen te lezen
Exodus 14: 10-27

Liederen
Themalied
Psalm 25: 2
Psalm 81: 12

Suggesties voor de voorbereiding met de medewerkers
- Soms kun je met het kinderwerk ook het gevoel hebben dat je op een doodlopende weg zit. Benoem voorbeelden. Hoe ga je hier persoonlijk en als team mee om?
- Welk voorbeeld geeft Mozes ons hierin?
- Kijk ook eens naar het volgende hoofdstuk, Genesis 15; de Israëlieten zijn onder de indruk van wat ze hebben meegemaakt. Ze beginnen te zingen over Gods machtige daden. Wat kunnen wij hiervan leren?

Verwerking +12
De Bijbel erbij:
>> Lees Exodus 13: vers 17-22
1. Waarom leidde God het volk Israel via een omweg naar het land Kanaan? vers 17
2. Welke belofte kreeg het volk van Israel mee? vers 19
3. In de tijd van de Bijbel waren er nog geen borden om de weg te wijzen, wat of Wie wees hun de weg? vers 21 en 22

Zeg het maar:
1. Alom paniek... De Farao heeft spijt van zijn beslissing en jaagt het volk Israel achterna. De mensen zijn doodsbang en maken allerlei verwijten richting Mozes. Wat roept Exodus 14: vers 10-12 bij jou op? Maakt het je bang, boos of verdrietig? Waarom?
2. Lees vervolgens wat Mozes zegt in vers 13-15. Hoe zou jij je op dat moment gevoeld hebben?

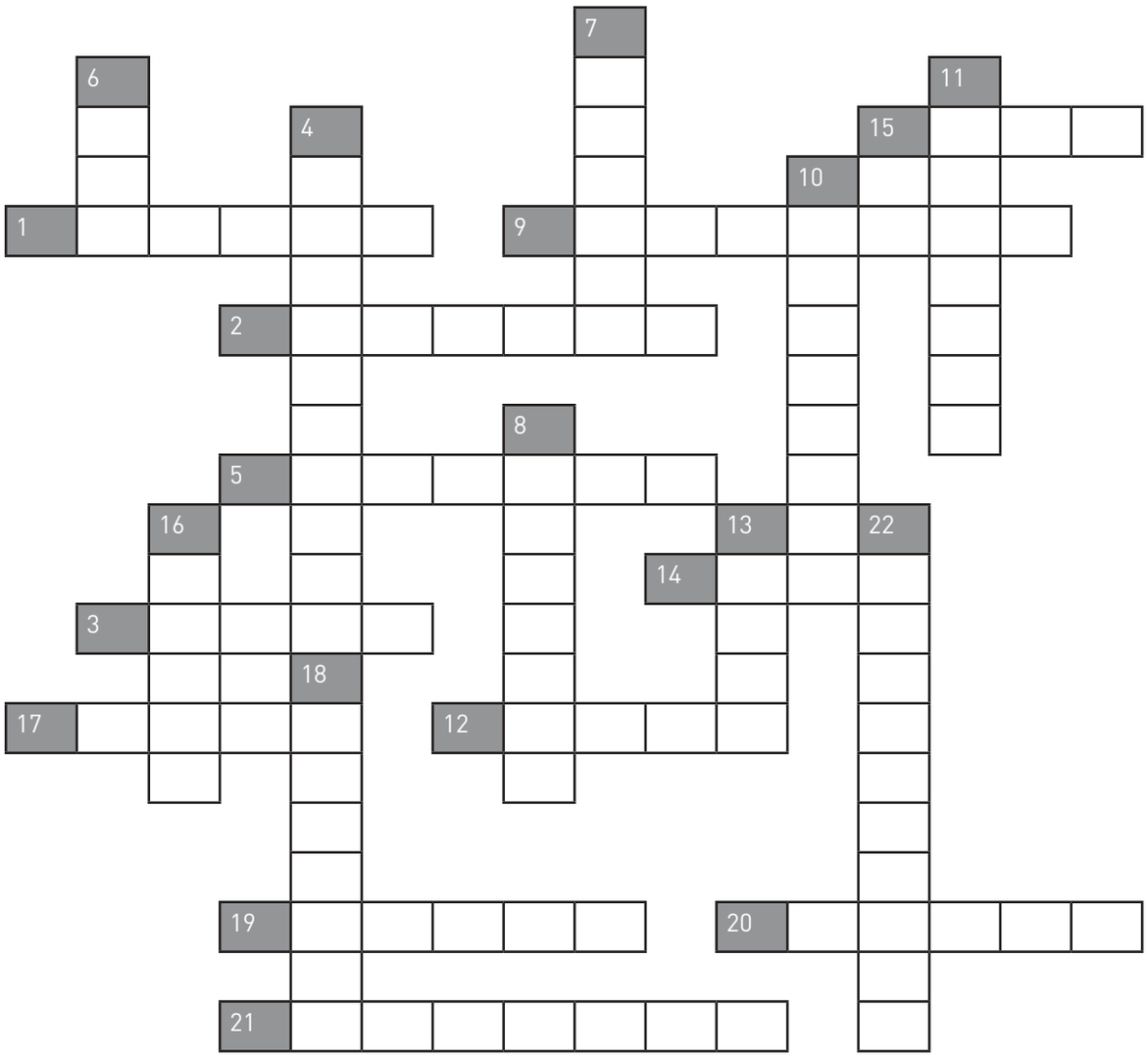
Themaboek Mozes_V3.indd 58 2/25/2014 10:12:46 AM

Puzzelen maar:
Puzzel 1:
In Exodus 14 kun je alle woorden vinden. Je begint met vers 1 en zo lees je door tot en met vers 31. De woorden die je moet invullen, staan al in de puzzel, maar.... de letters staan door elkaar. Ook is er in elk woord één letter teveel. Wat is het goede woord? Welke letter houd je over? Zet die letter in de hokjes naast de zinnen.
Als je alles klaar hebt, lees je op de letters van boven naar beneden een stukje van een tekst. Wat staat er?

1	Zij zijn w-e-r-g-v-r-a-d in het land; die woestijn heeft hen besloten	
2	Zo is het r-ij-t-a-h van Farao en van zijn knechten veranderd tegen het volk	
3	Doch de kinderen Israëls waren door een hoge d-n-a-z-h uitgegaan	
4	De Egyptenaars togen achter hen aan: en zij d-r-e-n-e-u-v-s-e zeer	
5	Want het ware ons b-l-e-e-r-t geweest de Egyptenaars te dienen	
6	Wat p-o-t-t-e-r gij tot Mij? Zeg den kinderen Israëls, dat zij voorttrekken	
7	En de Egyptenaars zullen s-n-e-e-w-t, dat Ik de HEERE ben	
8	En de k-w-o-l-t was tegelijk duisternis en verlichtte den nacht	
9	En de kinderen Israëls zijn ingegaan in het midden van de zee op het g-i-e-r-o-d	
10	Toen zeiden de Egyptenaars: Laat ons v-e-d-i-l-l-e-n van het aangezicht	
11	En de HEERE stortte de Egyptenaars d-z-e-m-d-i-n der zee	
12	En de e-e-r-w-ij-n-a-t waren hun een muur aan hun rechter- en aan hun linkerhand	
13	En het volk vreesde den HEERE en f-l-e-g-o-e-d-o-n in den HEERE en aan Mozes Zijn knecht	

Themaboek Mozes_V3.indd 59 2/25/2014 10:12:46 AM

Puzzel 2:
Hier is een kruiswoordraadsel. De woorden kun je vinden in Exodus 14. Het nummer voor de zin is tegelijk het vers, waar het woord staat.
Vul het kruiswoordraadsel in:

Horizontaal:
1. Toen sprak de HEERE tot … zeggende:
2. … tot de kinderen Israëls, dat zij wederkeren
3. Zij zijn verward in het …; die woestijn heeft hen besloten
5. Toen nu den … van Egypte werd geboodschapt
9. Al de …, de wagens van Farao en zijn ruiters en zijn heir
12. Houd af van ons en … ons de Egyptenaars dienen?
14. De HEERE … voor ulieden strijden en gij zult stil zijn
15. Toen zeide de HEERE tot Mozes: … roept gij tot Mij?
17. Ik zal verheerlijkt worden aan Farao en aan al zijn …
19. En de … Gods, Die voor het heir van Israël ging
20. De wolk was tegelijk duisternis en verlichtte den …
21. Zo deed de HEERE de zee weggaan door een … oostenwind

Themaboek Mozes_V3.indd 60 2/25/2014 10:12:46 AM

Verticaal:
4. En Ik zal Farao's hart ..., dat hij hen najage
6. En hij spande zijn wagen aan en ... zijn volk met zich
7. Ja, al de wagens van ... en de hoofdlieden over die allen
8. Doch de kinderen ... waren door een hoge hand uitgegaan
10. Toen ... de kinderen Israëls tot den HEERE
11. Weggenomen, opdat wij in deze ... sterven zouden?
13. Vreest niet, staat vast en ... het heil des HEEREN
16. Strek uw hand uit over de zee en ... dezelve
18. Aan Farao, aan zijn wagens en aan zijn ...
22. De wateren waren hun een muur aan hun rechter- en aan hun ...

Themaboek Mozes_V3.indd 61 2/25/2014 10:12:46 AM

Oplossingen

Puzzel 1:

Uit Exodus 14:

1.	verward	- vers 3 (g)	8.	wolk	- vers 20 (t)
2.	hart	- vers 5 (ij)	9.	droge	- vers 22 (i)
3.	hand	- vers 8 (z)	10.	vlieden	- vers 25 (l)
4.	vreesden	- vers 10 (u)	11.	midden	- vers 27 (z)
5.	beter	- vers 12 (l)	12.	wateren	- vers 29 (ij)
6.	roept	- vers 15 (t)	13.	geloofde	- vers 31 (n)
7.	weten	- vers 18 (s			

Uitkomst:
Gij zult stil zijn - Exodus 14 vers 14

Puzzel 2:

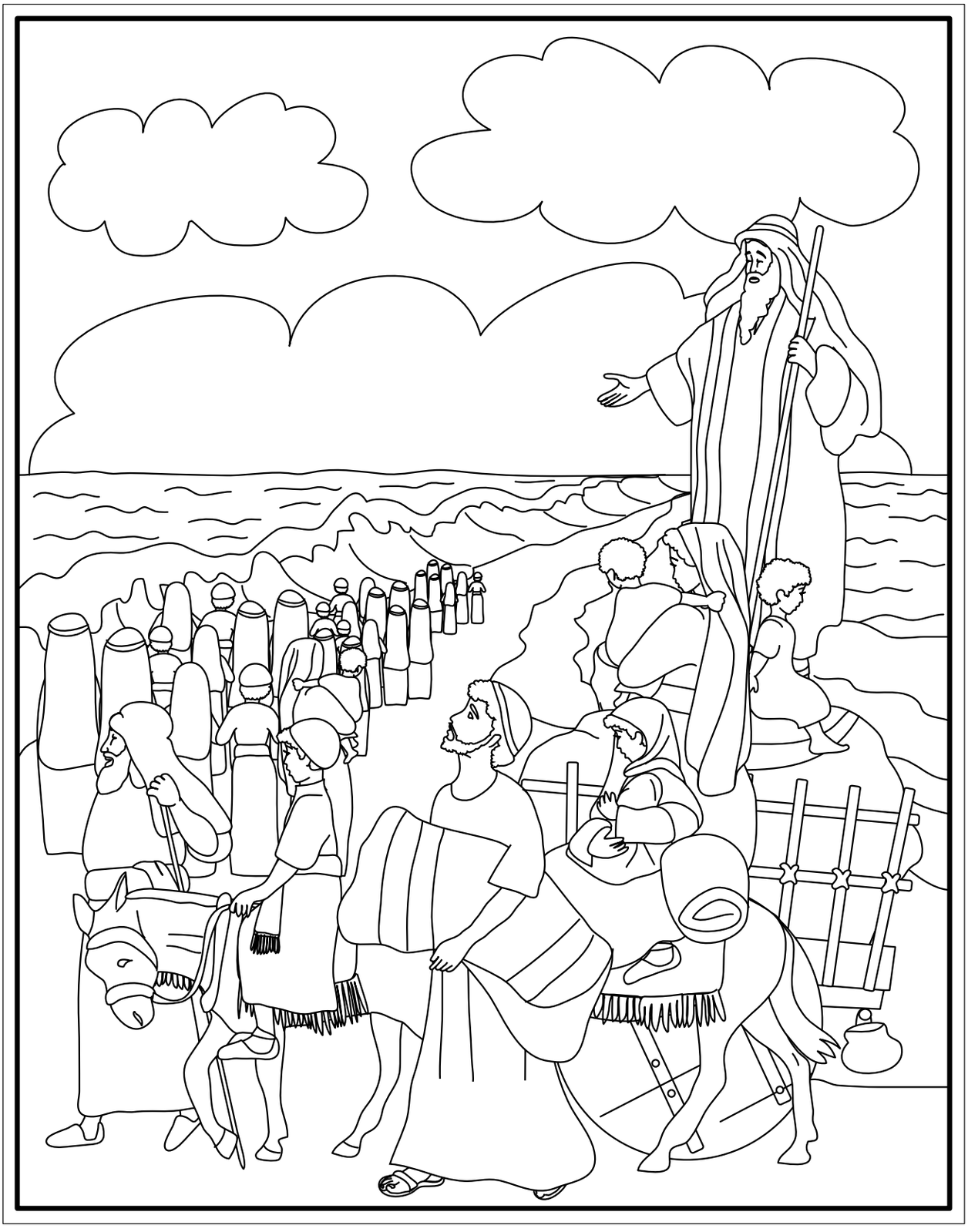
Uit Exodus 14:

Het nummerl voor het woord geeft aan in welk vers het te vinden:

Horizontaal:	Verticaal:
1. Mozes	4. verstokken
2. spreek	6. nam
3. land	7. Egypte
5. koning	8. Israëls
9. paarden	10. riepen
12. laat	11. woestijn
14. zal	13. ziet
15. wat	16. klief
17. heir	18. ruiters
19. Engel	22. linkerhand
20. nacht	
21. sterken	

Themaboek Mozes_V3.indd 62 2/25/2014 10:12:46 AM

Kleurplaat: De doortocht door de Rode Zee

Themaboek Mozes_V3.indd 63 2/25/2014 10:12:46 AM

Werkje: De doortocht door de rode zee • Dubbele kleurplaat

Verband met de vertelling: Op de afbeelding zie je Mozes die op bevel van de HEERE zijn staf uitsteekt over de Schelfzee. Op datzelfde moment zorgde de HEERE voor een pad door de zee waarop de mensen naar de overkant konden gaan en zo verlost werden van de Egyptenaren. Dat zie je op de onderste afbeelding.

Materiaal:
- A4-papier, wit;
- gekleurd papier, iets steviger dan 80 grams, bijv. 120 grams papier, en ook enkele centimeters groter in lengte en breedte dan A4: soms per bloc verkrijgbaar bij Euroshop, anders losse grote vellen papier op maat knippen;
- kleurpotloden en/of vetkrijt;
- schaar;
- twee splitpennen;
- stukje draad van bijvoorbeeld breiwol van ongeveer 7 cm;
- niettang.

Voorbereiding:
- Druk werkbladen 2c en 2d van les 4 af op het witte A4-papier.

Uitvoering:
- Kleur de beide platen met kleurpotloden en/of het vetkrijt.
- Knip daarna werkblad 4a doormidden over de verticale lijn.
- Maak het ophanglusje. Leg het draadje dubbel en knoop de uiteinden aan elkaar.
- Niet de lus precies in het midden aan de achterkant van het gekleurde vel vast, het nietje boven het knoopje zodat de lus niet losglijdt uit het nietje. Doe het nietje ver genoeg van de bovenkant zodat je de tekening over het nietje kan plakken en het nietje niet meer zichtbaar is.
- Lijm werkblad 4b midden op het gekleurde papier vast.
- Prik een splitpen door de twee punten die in de boven-binnenhoeken van werkblad 4a aangegeven zijn, en prik ze ook door de aangegeven punten op werkblad 4b. Prik de punten eventueel eerst voor met een punt van een schaar.
- Je tekening is klaar. Als je de bovenste twee delen van de tekening nu naar de zijkanten draait zie je het pad door de zee ontstaan.

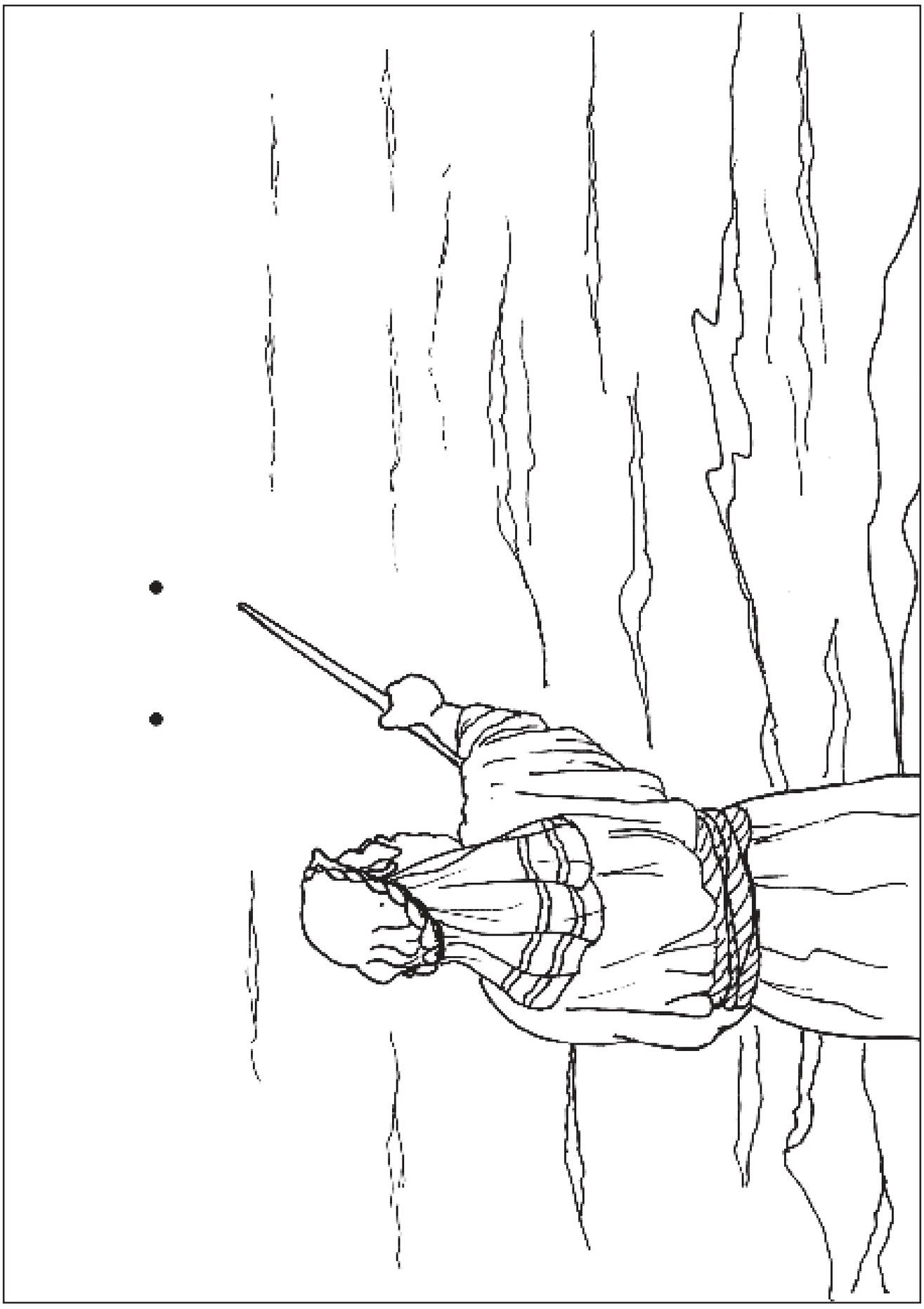
Themaboek Mozes_V3.indd 64 2/25/2014 10:12:47 AM

Voorbeeld: Dubbele kleurplaat

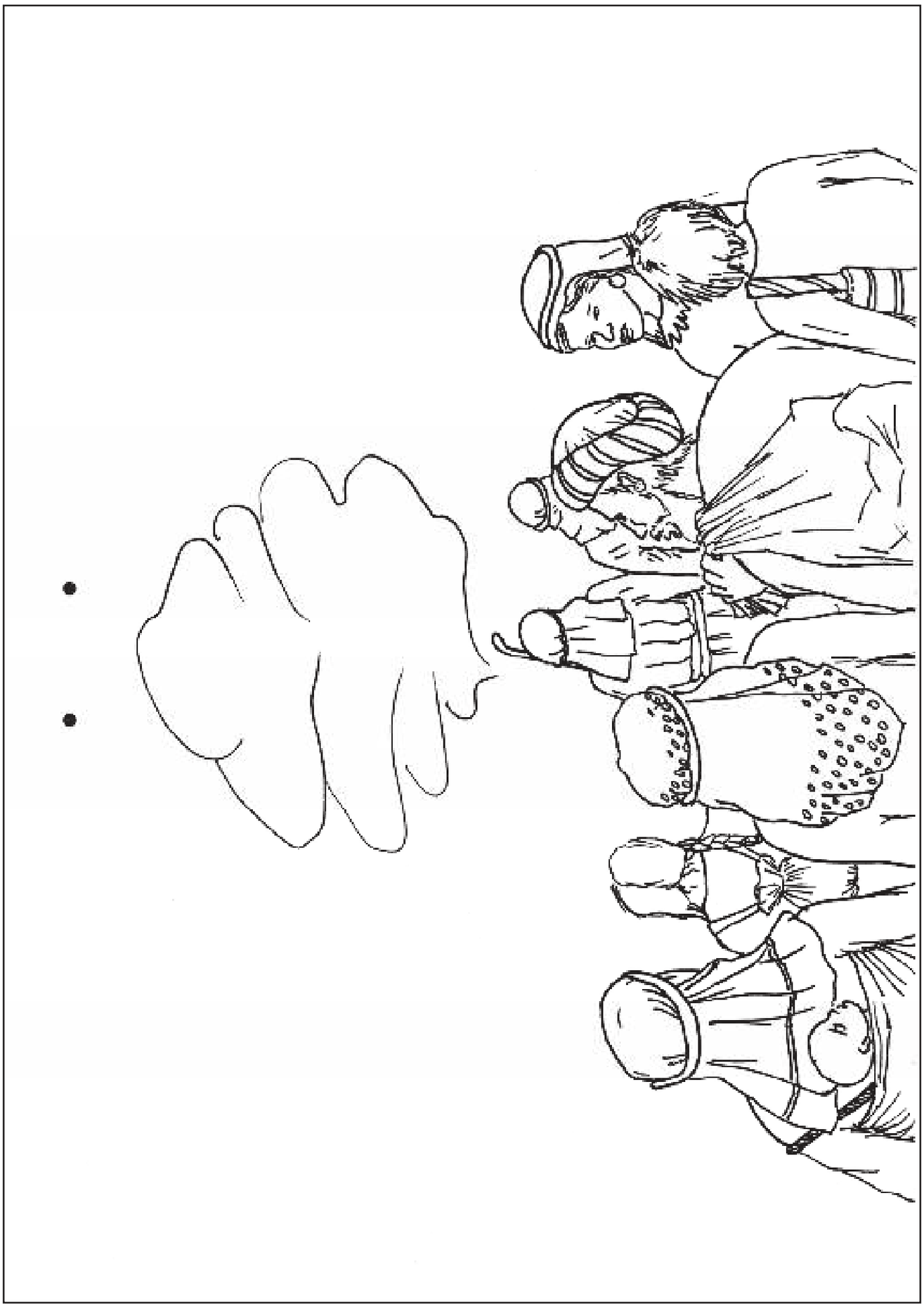

Themaboek Mozes_V3.indd 65 2/25/2014 10:12:49 AM

Themaboek Mozes_V3.indd 66 2/25/2014 10:12:50 AM

Themaboek Mozes_V3.indd 67 2/25/2014 10:12:52 AM

Werkje: De doortocht door de rode zee • Waterspelletjes

De Israelieten trokken droogvoets door de Rode Zee. Ook de kinderen die meetrokken kwamen door het wonder droog aan de overkant. De kinderen gaan waterspelletjes doen, waarbij ze zelf droog moeten blijven. Maar of dat gaat lukken....

Materiaal:
De benodigde materialen staan bij het spel aangegeven. De eerste 14 spelletjes zijn om te werken met groepjes, spelletje 15 en 16 kunnen met de hele groep worden gespeeld.
!! **De genoemde materialen zijn dan ook voor twee groepjes.**

Voorbereiding:
- Verwarm de oven voor op 250 graden
- Leg het bakpapier op de bakplaat

Uitvoering:
- Er is een geschikte plek nodig om de waterspelletjes uit te voeren. Hoeft niet heel groot te zijn, een klein pleintje, parkeerplaats of grasveldje is voldoende. Voorwaarde is dat er water in de buurt moet zijn. Bijv. brandslang, tuinslang. En anders een flinke voorraad emmers water.
- Maak een keuze welke spelletjes worden gespeeld.
- Verdeel de kinderen in groepjes van 4, liefst niet meer dan 6 per groepje (even aantal)
- Maak de keus om in competitie (steeds 2 groepjes tegen elkaar) te spelen, of als er veel hele jonge kinderen bij zijn het competie element weg te laten en de spelletjes gewoon te spelen.
- Maak evt. kaartjes voor de kinderen op verschillende kleuren papier, zodat elk groepje een eigen kleur heeft, hier kunnen de kinderen hun score evt. op bijhouden of aankruisen welke spelletjes ze hebben gedaan.
- Print en lamineer de uitleg van de spelletjes voor de groepsleiders.
- Zorg voor geplastificeerde A4 tjes met de nummers van de spelletjes of schrijf het met een watervaste stift op een plastic zak en plak die op de juiste plek vast met schilderstape.

Tips:
- Vul de waterballonnen ruim van te voren, dit kost veel tijd. Met een tuinslang met smal pistool erop gaat het snel. Soms zit er een speciaal hulpstukje bij wat op de kraan geschroefd kan worden. **Zet ze in de schaduw op een wat koelere plek neer, níet in de zon, dan knappen ze uit zichzelf!**
- Maak duidelijke afspraken met de kinderen over wat er wel en niet mag, ivm alle spullen die klaar staan.

Themaboek Mozes_V3.indd 68 2/25/2014 10:13:04 AM

Waterspelletjes voor twee groepjes:

Spel 1: Bekertje doorgeven	
De groepjes staan in een rij achter elkaar. Vooraan staat een volle emmer met een plastic bekertje, achteraan een lege. Het voorste kind geeft na het startsein, zo snel mogelijk een bekertje water door onder z'n benen naar het kind achter hem, enzv. De laatste leegt het bekertje in de emmer, rent naar voren en is nu de voorste. Vult weer het bekertje en geeft zo snel mogelijk door naar achter. De groep die na de afgesproken tijd (paar min.) het meeste water in de emmer heeft, heeft gewonnen. NB: doe vooraf een keer duidelijk voor wat de bedoeling is.	
Materialen:	**Voorbereiding:**
• 4 emmers • 2 plastic bekertjes • stopwatch	• 2 emmers vullen met water

Spel 2: Emmerestafette	
Elke groep heeft een gevulde emmer met water op de startplaats (trek hier een lijn). Aan de overkant, zo'n tien meter verder staan de twee lege emmers. Alle kinderen scheppen telkens water uit de groteemmer in hun bekertje, zetten het bekertje op hun hoofd en rennen naar hun lege emmer om die te vullen. Het bekertje mag slechts met één hand worden vastgehouden. De groep met de volste emmer emmer heeft na een vijf minuten gewonnen.	
Materialen:	**Voorbereiding:**
• Lint of stoepkrijt voor de startlijn • 4 emmers • Voor elk kind een plastic bekertje • stopwatch	• 2 emmers met water vullen • Startlijn markeren

Spel 3: Sponsenrace	
Er ligt een parcours klaar, eventueel over een aantal hindernissen om het moeilijker te maken. Elk kind heeft een spons en staat naast een emmer water klaar bij de start van het parcours. Na het startsein probeert iedereen zoveel mogelijk water op te nemen in zijn spons en loopt daarna het parcours af. Aan de aankomst staat een emmer voor elke groep. De kinderen wringen hun spons in de emmer uit. De groep die het meeste water heeft, heeft gewonnen.	
Materialen:	**Voorbereiding:**
• Lint of stoepkrijt om het parcours aan te geven • Hindernismaterialen, zoals een stoel, tafel waar je onder door moet kruipen, emmer ondersteboven om overheen te stappen, etc. • Per kind een sponsje (bijv. goedkope • schuursponsjes) • 4 emmers	• Parcours uitzetten, evt. met hindernissen • 2 emmers vullen met water

Themaboek Mozes_V3.indd 69 2/25/2014 10:13:04 AM

Spel 4: Waterbenen

Ook voor dit spel maak je een parcours met een aantal hindernissen. Geef elke groep een klein emmertje water dat tot de rand gevuld is met water. Alle kinderen staan op een rij. Het emmertje water moet doorgegeven worden van de achterste naar de voorste. Het achterste kind sluit snel vooraan als het de emmer heeft doorgegeven. Welke groep heeft aan het eind het meeste water over in de emmer?

Materialen:	Voorbereiding:
• Lint of stoepkrijt om het parcours aan te geven • Hindernismaterialen, zoals een stoel, tafel waar je onder door moet kruipen, emmer ondersteboven om overheen te stappen, etc. • 2 kleine emmertjes	• Parcours uitzetten, evt. met hindernissen • Emmertjes vullen met water

Spel 5: Waterkip

Er ligt een hindernisparcour klaar.
De kinderen krijgen een petfles gevuld met water, en ze houden die vast tussen hun knieën. Zo, met de fles tussen hun knieën en zonder ´m aan te raken, moeten ze een parcours afleggen (hou het simpel). Aan het eind van het parcours moeten ze de fles leeggieten zonder handen te gebruiken. De groep die het eerst een emmer vol heeft, wint.

Materialen:	Voorbereiding:
• Lint of stoepkrijt om het parcours aan te geven • Hindernismaterialen, zoals een stoel, tafel waar je onder door moet kruipen, emmer ondersteboven om overheen te stappen, etc. • Per kind een petfles • 2 emmers	• Parcours uitzetten, evt. met hindernissen • petflessen vullen met water

Spel 6: Waterpistool-tikkertje

Het ene groepje krijgt een aantal waterpistolen, het andere groepje krijgt een A4 rug geplakt. De kinderen met het papier op de rug, staan met hun rug naar de waterpistolen een paar meter voor de andere groep. Na het startsein moeten ze zo snel mogelijk naar de andere groep moet blijven staan en zoveel mogelijk ruggen nat zien te spuiten. Hoeveel papiertjes zijn er nog droog? Daarna de groepen wisselen.

Materialen:	Voorbereiding:
• Genoeg waterpistolen voor 1 groepje • Voor alle kinderen een A4 (of A5 = moeilijker) • Schilderstape • Lint of stoepkrijt voor de startlijn	• Waterpistolen vullen • Papiertjes op de ruggen van de kinderen plakken. • Start en eindstreep aangeven met lint of stoepkrijt

Themaboek Mozes_V3.indd 70 2/25/2014 10:13:05 AM

Spel 7: Waterkikker	
Elk kind staat klaar met een bekertje water. Om de beurt moeten ze bij het springtouw springen en 5 goede sprongen in het springtouw maken. Kinderen aan de zijlijn tellen de sprongen. Elke groepje leegt het bekertje in de eigen emmer en de groep die het me gewonnen. NB: Touwtje springen kunnen de meeste kinderen pas vanaf 6 jaar. Als een kind niet kan touwtje springen laat het dan 5 grote kikkersprongen maken met het bekertje in de hand.	
Materialen:	**Voorbereiding:**
• Plastic bekertje per kind • Springtouw • 2 maatbekers of emmertjes met een lineaal erin.	• Voor elk kind een bekertje met water vullen.

Spel 8: Ballon gooien	
Elk groepje staat in tweetallen tegenover elkaar, met 2 meter tussen de kinderen. Na het startsein gooit elk duo een waterballon 2 (à 4) keer over naar elkaar. De groep waarbij de meeste waterballonnen heel zijn gebleven heeft gewonnen.	
Materialen:	**Voorbereiding:**
• Waterballonen, voor elk duo 1	• Vul voor elk groepje genoeg waterballonnen.

Spel 9: Knoeidrink	
Elk kind krijgt een bekertje water en moet dat leegdrinken zonder handen te gebruiken. Welk groepje is het droogste gebleven? (Of heeft 't snelst op? Als de kinderen al nat zijn)	
Materialen:	**Voorbereiding:**
• Plastic bekertje per kind	• Bekertjes vullen met water

Spel 10: Ijzig happen	
Elk kind krijgt een ijsklontje waarin iets is ingevroren. Welke groep heeft het eerst z'n ijsklontje met inhoud op? Het plastic uiteraard niet opeten ;)	
Materialen:	**Voorbereiding:**
• Ijsklontje per kind	• Van te voren ijsklontjes invriezen met iets erin. Bijv. een snoepje waterdicht verpakt in plastic of een stukje fruit, aardbei/framboos oid.

Themaboek Mozes_V3.indd 71 2/25/2014 10:13:05 AM

Spel 11: Waterober

Elk kind krijgt een kartonnen bord met daarop een bekertje met water. Dit moet naar de gebracht worden en in de emmer geleegd. De groep die zo het meeste water aan de overkant heeft gebracht heeft gewonnen.

Materialen:	Voorbereiding:
• Kartonnen bordje per kind • Plastic bekertje per kind • 2 maatbekers of emmertjes met lineaal erin	• Bekertjes vullen met water

Spel 12: Ballonnenrace

Elke groep staat klaar in tweetallen, in een rij naar de overkant met steeds een flinke stap tussen de paren. Elk kinderpaar heeft een samen een theedoek vast. Aan het begin staat een emmer gevuld met waterballonnen, aan het eind voor elke groep een lege emmer. Op het startsein pakken de eerste twee een waterballon en leggen die in hun theedoek. Samen proberen ze nu die ballon in de theedoek van de volgende 2 kinderen te gooien. Je mag niet lopen met de met ballon. De groep die het eerst 5 (of 10) ballonnen héél aan de overkant heeft gebracht heeft gewonnen.

NB: Wanneer het te moeilijk is, verklein dan de afstand tussen de kinderparen

Materialen:	Voorbereiding:
• Waterballonnen, tenminste 10 • Theedoeken (per duo 1) • 2 emmers	• Ballonnen vullen

Spel 13: Waterei

De groepjes staan allebei in een rijtje achter de startlijn. Het voorste kind krijgt een lepel met een waterballon. Na het startsein moet de ballon naar de overkant worden gebracht in de emmer. Daarna wordt de lepel naar de volgende gebracht en mag die proberen een ballon naar de overkant te krijgen. Welk groepje heeft het eerst 10 ballonnen in de emmer?

Materialen:	Voorbereiding:
• Waterballonnen (meer dan 10 per groepje ivm laten vallen...) • 2 lepels • 4 emmers • Lint/stoepkrijt voor startlijn	• Ballonnen vullen met water • Startlijn aangeven

Themaboek Mozes_V3.indd 72 2/25/2014 10:13:05 AM

Spel 14: Onderwater	
Elke groep staat in een rij of gebroken cirkel met flinke stap ertussen. Aan het einde van de kring of rij staat een emmer met een stenen kommetje of mok ondersteboven er in (of een hele grote kiezelsteen oid) Een waterballon wordt van begin naar einde gebracht door hem van het ene kind naar het andere te gooien. Op het einde van de rij wordt het water uit de ballon in een emmer geledigd door de ballon kapot te prikken. De groep die het eerst het voorwerp in de emmer onder water heeft, heeft is gewonnen. NB: Voor heel jonge kinderen is het gooien en vangen te moeilijk. Als variatie kan gekozen worden voor het tussen je knieen klemmen van de ballon en zo naar de volgende lopen.	
Materialen:	**Voorbereiding:**
• waterballonnen • 4 emmers • 2 zware voorwerpen, bijvoorbeeld stenen mok/kom, grote steen oid.	• Twee emmers vullen met waterballonnen.

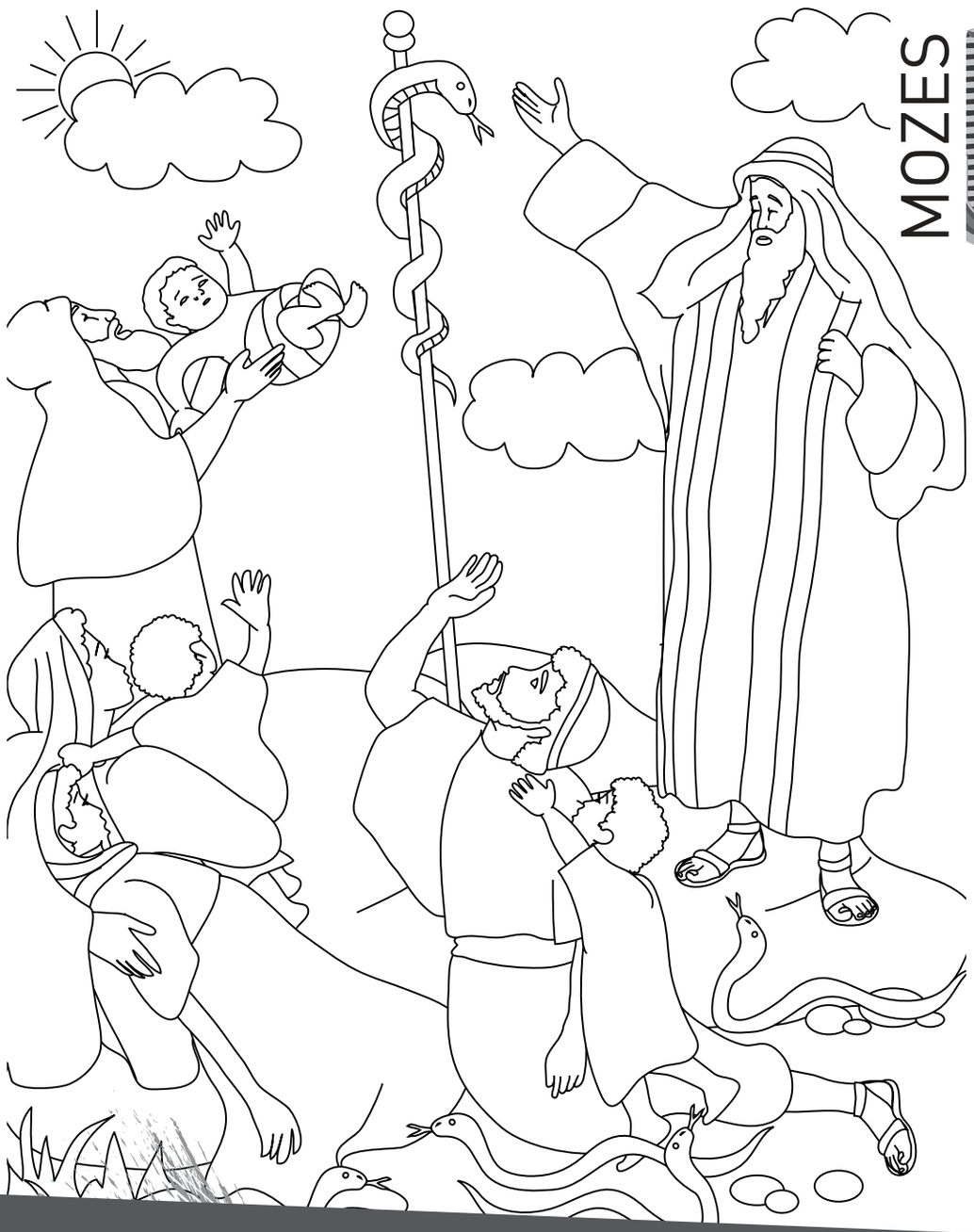
Waterspelletjes voor de hele groep:

Spel 15: Sponswringen	
Alle kinderen zitten in een kring. Iedereen heeft een bakje water en een spons voor zich. Let er op dat de bakjes elkaar raken. Iedereen doopt tegelijkertijd zijn spons in zijn eigen bakje water en wringt ze uit bij de rechterbuurman. De bedoeling is om je bakje zo snel mogelijk leeg te krijgen. Diegene die daar als eerste in slaagt is de winnaar.	
Materialen:	**Voorbereiding:**
• Per kind een sponsje (bijv. goedkope schuursponsjes) afhankelijk van de grote van de groepjes dus 8-12 sponsjes. Sponsjes kunnen evt. door midden geknipt worden. • Per kind een boterbakje tot de helft gevuld met water	• Bakjes vullen met water

Themaboek Mozes_V3.indd 73 2/25/2014 10:13:05 AM

Spel 16 : Flessenvoetbal	
Geef iedereen een gevulde fles (met water). De flessen moeten allemaal even groot zijn en er moet in iedere fles evenveel water zitten. Laat iedereen een plekje kiezen op het speelveld en zijn fles daar neerzetten. Gooi de bal het veld in. De bedoeling is met de bal te andere flessen om te schoppen. Als een fles helemaal leeg is, dan wint de speler met het meeste water en kan het spel opnieuw beginnen. Vul de flessen opnieuw NB: Niet al het water kan uit een fles gaan als de fles omvalt. Zet daarom een streepje op iedere fles. Als het water voorbij dat streepje is, dan wint de speler met de volste fles Het spel wordt moeilijker met twee of meer voetballen of als je de voetbal vervangt door een tennisbal.	
Materialen:	**Voorbereiding:**
• Voor elk kind een petfles met water • Zachte bal • Watervaste stift	• Zet op elke fles een duidelijke streep tot hoe ver het water er niet uit mag, en vul helemaal met water.

Themaboek Mozes_V3.indd 74 2/25/2014 10:13:05 AM

Les 5:
De koperen slang

Les 5: De koperen slang

Thema
Het volk van Israël is ongehoorzaam. De Heere straft hen met vurige slangen. Mozes maakt op Gods bevel een koperen slang. 'Al wie haar aanziet zal leven!'

Vindplaats
Numeri 21 vers 1 – 9 en Johannes 3 vers 14 - 17

Kerntekst
Numeri 21 vers 9: 'En Mozes maakte een koperen slang en stelde ze op een stang; en het geschiedde als een slang iemand beet, zo zag hij de koperen slang aan en hij bleef levend.'

Johannes 3 vers 14 en 15: 'En gelijk Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft, alzo moet de Zoon des mensen verhoogd worden, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.'

Aantekeningen bij de tekst
Numeri 21
vs. 1. *door de weg der verspieders kwam:* zijn gebied laat bespioneren.
vs. 2. *Toen beloofde Israël een gelofte:* ze zijn onervaren in de strijd en zich bewust van hun eigen zwakte.
vs. 3. *Horma:* betekent 'verbanning'.
vs. 4. *verdrietig:* neerslachtig, verbitterd en ongeduldig. Opnieuw moeten ze een omweg maken, nu om Edom heen. Het wordt een lange en lastige tocht. Ze denken nooit in Kanaän aan te komen.
vs. 5. *het volk sprak tegen God:* ze verzoeken Christus.
Dit zeer lichte brood: dit flauwe brood, dat niet voedt.
vs. 6. *vurige slangen:* giftige slangen, die door hun beet een brandende pijn veroorzaken.

Geloofsleer
Sterkte: De Heere laat toe dat koning Harad enig succes heeft, opdat Zijn volk niet zal denken dat ze Kanaän zullen innemen door eigen dapperheid en wijsheid. Hij leert hun eigen kracht te wantrouwen en alleen op de Heere te vertrouwen. De God Israëls, Die geeft den volke sterkte en krachten. (Ps. 68 : 36)

Gelofte: Israël doet een gelofte. Die baseren ze op Gods Woord. Want de Heere heeft besloten deze volken te verdelgen vanwege hun ongerechtigheid. De Israëlieten zijn de uitvoerders van Zijn oordeel. (Gen. 15 : 16)

Oefening: In Zijn Vaderlijke voorzienigheid laat God de volken één voor één Israël aanvallen. Zo went Hij Zijn volk aan de strijd, geeft hun moed en langzamerhand de overwinning.

Verzoeken: Paulus verwijst naar deze gebeurtenis om ons te waarschuwen voor ontevredenheid. Laten we God niet tarten en uitproberen, als Hij ons op de proef stelt. (1 Kor. 10 : 9)

Murmureren: Zonder dat er enige aanleiding voor is, begint het volk weer te murmureren. Boosaardig uiten ze bittere klachten en onredelijke beschuldigingen tegen God en Mozes. Openlijk lasteren ze de wonderlijke, hemelse gaven van God.

Themaboek Mozes_V3.indd 76 2/25/2014 10:13:06 AM

Slang: Het hele menselijk geslacht is in het paradijs dodelijk gebeten door de oude slang, de duivel. We moeten belijden dat het eigen schuld is dat wij sterven. Dat is het loon van de zonde. Maar hierin is de liefde Gods geopenbaard, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon in de wereld gezonden heeft. (DL 1 art. 2, Joh. 3 : 16 en 1 Joh. 4 : 9)

Koperen slang: De koperen slang is een treffende heenwijzing naar de kruisiging van Christus. Het is wonderlijk dat een slang (beeld van de duivel, van de zonde) heenwijst naar Christus. Zo zeer moest de Christus vernederd, d.i. tot zonde gemaakt worden, opdat zij die door de zonde gebeten zijn, genezen kunnen worden. Want Dien, Die geen zonde gekend heeft, heeft Hij zonde voor ons gemaakt, opdat wij zouden worden rechtvaardigheid Gods in Hem. (2 Kor. 5 : 21)

Genezing: Genezing is er alleen door het Evangelie, dat ons verkondigt dat Christus de zonden van Zijn volk op zich genomen heeft, de straf gedragen en met God verzoend. Want God was in Christus de wereld met Zichzelven verzoenende, hun zonde hun niet toerekenende. (Jes. 53 : 4 – 12 en 2 Kor. 5 : 21)

Verzoening: Om ons met God te verzoenen is het noodzakelijk dat we onszelf vanwege onze zonden mishagen en veroordelen, en God om vergeving smeken. Dit is geen voorwaarde die wij uit eigen kracht moeten vervullen. Nee, het is de Heilige Geest Die overtuigt van zonde, gerechtigheid en oordeel door de Wet en Die het geloof schenkt in het Evangelie, in Christus, in Welke wij hebben de verlossing door Zijn bloed, namelijk de vergeving van de misdaden, naar de rijkdom van Zijn genade. (Efeze 1 : 7)

Geloven: Geloven is zien op Jezus, zoals Hij in het Evangelie verhoogd wordt en voor onze ogen geschilderd als de Zaligmaker van zondaren. Geloven is, in het levendig besef van de dodelijke wonden van onze zonden, alleen op Jezus vertrouwen, en genezing in Zijn wonden vinden. Als we dat niet doen, zullen we in onze zonden sterven. En steeds weer als we gebeten worden, als de boze zijn vurige pijlen op ons afvuurt, als we de kracht en de pijn van de zonde gevoelen, moeten we ons het lijden en sterven van Jezus voor de geest halen, door Wiens striemen we alleen genezen kunnen worden. (Gal. 3 : 1, Efeze 6 : 16, Joh. 8 : 24, Jes. 45 : 22 en NGB art 21)

Evangelie: God neemt de slangen niet weg. Dan zou het een samenloop van omstandigheden kunnen schijnen, als het kwaad langs natuurlijke weg verdwijnt. Maar God laat zien dat alleen Zijn genade redt van de dood. Het geneesmiddel is een ergernis en een dwaasheid voor het menselijk verstand, net als het Evangelie. Want nademaal, in de wijsheid Gods, de wereld God niet heeft gekend door de wijsheid, zo heeft het Gode behaagd, door de dwaasheid der prediking zalig te maken, die geloven. (1 Kor. 1 : 21 – 24) We moeten niet te rade gaan bij ons verstand, maar alle gedachten gevangen leiden tot de gehoorzaamheid van Christus. (2 Kor. 10 : 5) Geloven is gehoorzamen.

Oudheidkundige aantekeningen

Koperen slang: De koperen slang is zeven eeuwen bewaard. Op het laatst gaat men haar vereren als een afgod, Nehustan (deze naam kan in het Hebreeuws zowel van 'koperen' als van 'slang' afgeleid worden) geheten. De godvrezende koning Hizkia maakt daar een einde aan en verpulvert de slang. (2 Kon. 18 : 4)

Themaboek Mozes_V3.indd 77 2/25/2014 10:13:06 AM

Verbanning: Wanneer een stad verbannen wordt, heeft het volk er geen enkel voordeel van. Alle mannen, vrouwen en kinderen worden gedood en de stad wordt verbrand. De dingen van waarde worden ook verbrand of aan het heiligdom geschonken. Verbannen steden mogen niet herbouwd worden.

Zuiden: Het zuiden is het zuidoosten van Kanaän bij de Dode Zee.

Weg der Schelfzee: De weg der Schelfzee is in de richting van de Rode Zee. Edom strekt zich uit tot aan deze zee.

Vertelsuggesties

Algemeen:

Het is fijn als je weer beter mag worden als je ziek bent geweest. Nog veel belangrijker is het om voor altijd gelukkig te zijn, zelfs als je moet sterven. Om voor altijd gelukkig te zijn moet je in de Heere Jezus geloven. Daar gaat deze vertelling over.
Het is belangrijk om de brug te slaan tussen les 4 (Door de Rode Zee) en deze vertelling. Er liggen bijna 40 jaar van zwerven door de woestijn tussen. Dit was als straf voor het volk van Israël. Nu zijn ze bijna bij het land dat God beloofd heeft.

Vertelschets:

1. De geslaagde aanval van de Kanaänieten.
2. De belofte van Israël en de verhoring van God.
3. De Kanaänieten worden uitgeroeid.
4. De tocht door de woestijn gaat verder langs Edom.
5. Het volk wordt ongeduldig en laat de moed zakken.
6. Ze beschimpen smadelijk het hemelse brood.
7. God straft hen door giftige slangen te sturen.
8. Het volk heeft berouw en belijdt schuld.
9. Ze vragen de voorbede van Mozes.
10. God beveelt Mozes een koperen slang zichtbaar op te stellen.
11. Wie op de koperen slang ziet, wordt genezen.

Voor 4-8 jarigen:

Ziek zijn is niet fijn. Je hebt dan pijn. Soms heb je koorts. Gelukkig worden we ook vaak weer beter als we ziek zijn. Laat kinderen vertellen over 'ziek zijn' en 'beter worden'. Maak de overstap naar de vertelling, waarin we horen dat de mensen en kinderen ziek worden (dodelijk ziek). Dit is hun eigen schuld. Toch kunnen ze weer helemaal 'beter worden', genezen. Dit kan door te zien op de verhoogde slang.

Voor 8-12 jarigen:

Zie hierboven.
Bij deze leeftijd mag / kan er al een link gelegd worden naar de diepere betekenis van deze vertelling (als kinderen enige bijbelkennis hebben). De slang ziet op de Heere Jezus Die aan het kruis moest sterven om zondige mensen voor altijd gelukkig te maken. (Joh. 3)

Voor +12 jarigen:

Zie hierboven.
Als jongeren al iets meer van de Bijbel weten, kan er een gesprek plaats vinden over de volgende kernwoorden:
Zonde: ongeduld, mopperen.
Straf: giftigeslangen, ziekten, mensensterven.

Themaboek Mozes_V3.indd 78 2/25/2014 10:13:06 AM

Berouw: ' Wehebben gezondigd...' (vers 7)
Vergeving: Mogelijkheid totgenezing, dekoperenslang. 'Wiehemaanzag bleef levend'.

Om met de kinderen te lezen
Numeri 21 : 1 - 9
Johannes 3 : 14 - 21

Liederen
Psalm 68 : 17
Psalm 136 : 16
Psalm 118 : 11
Psalm 119 : 17
Alzo lief had God de wereld.
Themalied

Suggesties voor de voorbereiding met de medewerkers
Houd een Bijbelstudie over deze geschiedenis en bespreek met elkaar de volgende punten:
1. Bespreek met elkaar de voorgeschiedenis in grote lijnen (woestijnreis).
2. Deze geschiedenis heeft een duidelijke heenwijzing naar de dood van de Heere Jezus aan het kruis. Hoe kunnen we dat aan buitenkerkelijke kinderen overbrengen?
3. Pak er een landkaart bij van de woestijnreis. Bekijk goed hoe de reis geweest is en wat het voor het volk betekende dat ze nu weer een omweg moesten maken.
4. Welke rol speelt Mozes in deze geschiedenis? Wat heeft dit de kinderen te zeggen?
5. Bespreek met elkaar wat de kern is van je vertelling aan buitenkerkelijke kinderen.

Verwerking +12
De Bijbel er bij:
Zoek deze geschiedenis in de Bijbel op. Het is te vinden in Numeri 21 vers 1 - 9.
Lees dit met elkaar door. Bespreek de volgende vragen.
1. In vers 4 staat dat 'de ziel des volks verdrietig werd op deze weg'. Waarom werden ze verdrietig?
2. Het volk wordt boos op God en op Mozes. Wat zeggen ze? Waarom is dit erg?
3. In vers 6 lezen we over de straf. Wat was de straf die de Heere gaf?
4. Wat was het gevolg van deze straf?
5. Wat gaat Mozes voor het volk doen? Waarom is dit belangrijk? (vers 7)
6. Hoe helpt de Heere God het volk?

Lees hierna Johannes 3 vers 14 - 17. Leg als leidinggevende dit gesprek kort uit. Stel daarbij de volgende vragen:
1. De Heere Jezus moest net als de slang verhoogd worden. Weet je wat dit betekent?
2. Dit lijkt heel erg, maar waarom wilde de Heere Jezus dit doen? (vers 15 en 16)
3. Er is veel pijn en verdriet in deze wereld. Waarom kwam de Heere Jezus naar deze wereld? (vers 17)

Zeg het maar:
1. Het volk van Israël gaat mopperen. Ze doen dit tegen God en Mozes. Mopper jij ook wel eens tegen oudere mensen, je ouders misschien?
2. Het volk is niet tevreden met het eten dat ze krijgen, en jij?
3. Bid jij ook tot de Heere als er moeilijke dingen zijn in je leven?

Themaboek Mozes_V3.indd 79 2/25/2014 10:13:06 AM

Puzzelen maar:
Puzzel 1: **Een woordzoeker**

Alle woorden, die je in de woordzoeker moet doorstrepen, vind je in de goede volgorde in Numeri 21 vers 1 tot en met 9. Uit vers 8 worden twee woorden gevraagd!
In figuur A kleur je de woorden of je streept de woorden door van links naar rechts en van rechts naar links; van boven naar onder en van onder naar boven.
Als je alle woorden hebt doorgestreept, houd je nog veel letters over. Zet die letters van links naar rechts in figuur B. Wat staat er?
Zie je de tekst in Numeri21 vers 1-9?

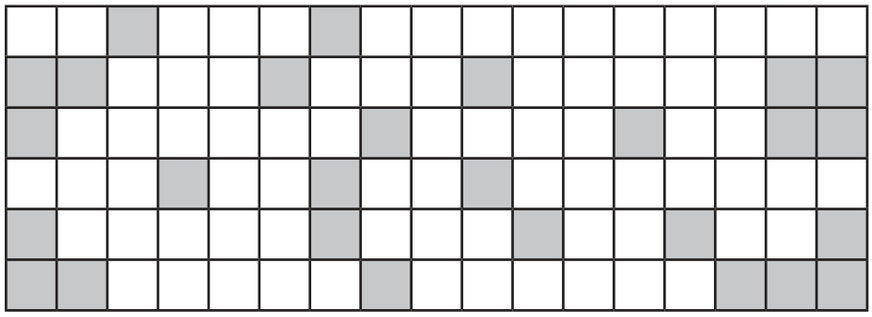
1. Als de ..., de koning van Harad, wonende tegen het zuiden
2. Toen beloofde ... den HEERE een gelofte en zeide:
3. De HEERE dan ... de stem van Israël en gaf de Kanaänieten over
4. Toen verreisden zij van den berg Hor, op den weg der ...
5. Waarom hebt gijlieden ons doen ... uit Egypte, opdat wij sterven
6. Toen zond de HEERE ... slangen onder het volk, die beten
7. Wij hebben ..., omdat wij tegen den HEERE en tegen u gesproken hebben
8. Maak u een vurige slang en stel ze op een ...
8. Al wie ... is, als hij haar aanzien, zo zal hij leven
9. En Mozes maakte een koperen slang en ... ze op een stang

Figuur A:

e	n	h	t	e	i	n	a	a	n	a	k
e	t	g	e	d	s	s	c	h	i	e	d
d	e	a	l	r	r	s	e	e	v	n	s
n	g	l	a	o	a	n	g	i	u	e	m
e	n	a	n	o	e	d	b	e	r	n	e
k	a	t	z	h	l	o	z	a	i	e	g
k	t	h	ij	r	d	e	k	o	g	t	p
e	s	c	h	e	l	f	z	e	e	e	e
r	r	e	n	v	s	l	a	n	g	b	a
t	a	n	e	n	h	ij	b	l	e	e	e
p	f	d	g	i	d	n	o	z	e	g	l
o	e	v	e	s	t	e	l	d	e	n	d

Themaboek Mozes_V3.indd 80 2/25/2014 10:13:06 AM

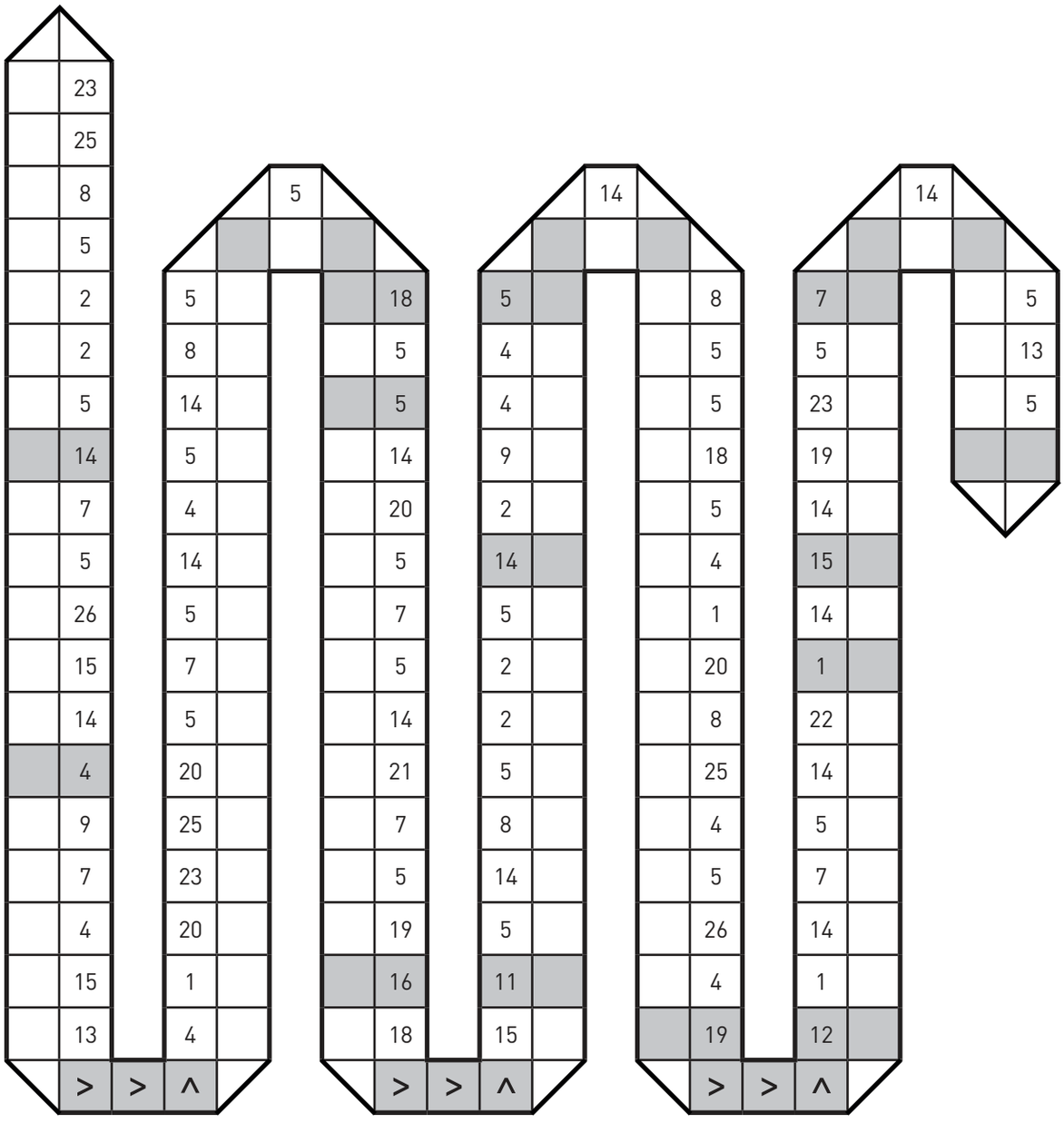
Figuur B:

Themaboek Mozes_V3.indd 81 2/25/2014 10:13:06 AM

Puzzel 2: **De koperen slang**

Je ziet hier een slang. In de slang staat een tekst uit Numeri 21 vers 1 tot en met 9. Je kunt de tekst vinden, door van de cijfers letters te maken. Dit moet je dan weten: a=1, b=2, c=3, enzovoorts. Heb je de tekst gevonden? Waar staat hij in Numeri 21?

Als je de tekst gevonden hebt, neem je nog de letters, die in de grijze hokjes staan, dus: 14 - 4 - 5 - 18 - 5 - 16 - 5 - 14 - 11 - 19 - 7 - 15 - 1 - 12
De letters staan door elkaar. Wat staat er? Numeri 21 vers 1-9 gaat daarover!

.....

Themaboek Mozes_V3.indd 82 2/25/2014 10:13:07 AM

Oplossingen
Puzzel 1: **Een woordzoeker**

Uit Numeri 21:
1. Kanaäniet - vers 1
2. Israël - vers 2
3. verhoorde - vers 3
4. Schelfzee - vers 4
5. optrekken - vers 5
6. vurige - vers 6
7. gezondigd - vers 7
8. gebeten - vers 8
9. stelde - vers 9

Uitkomst in figuur B:
En het geschiedde als een slang iemand beet, zo zag hij de koperen slang aan en hij bleef levend - Num. 21 vers 9b

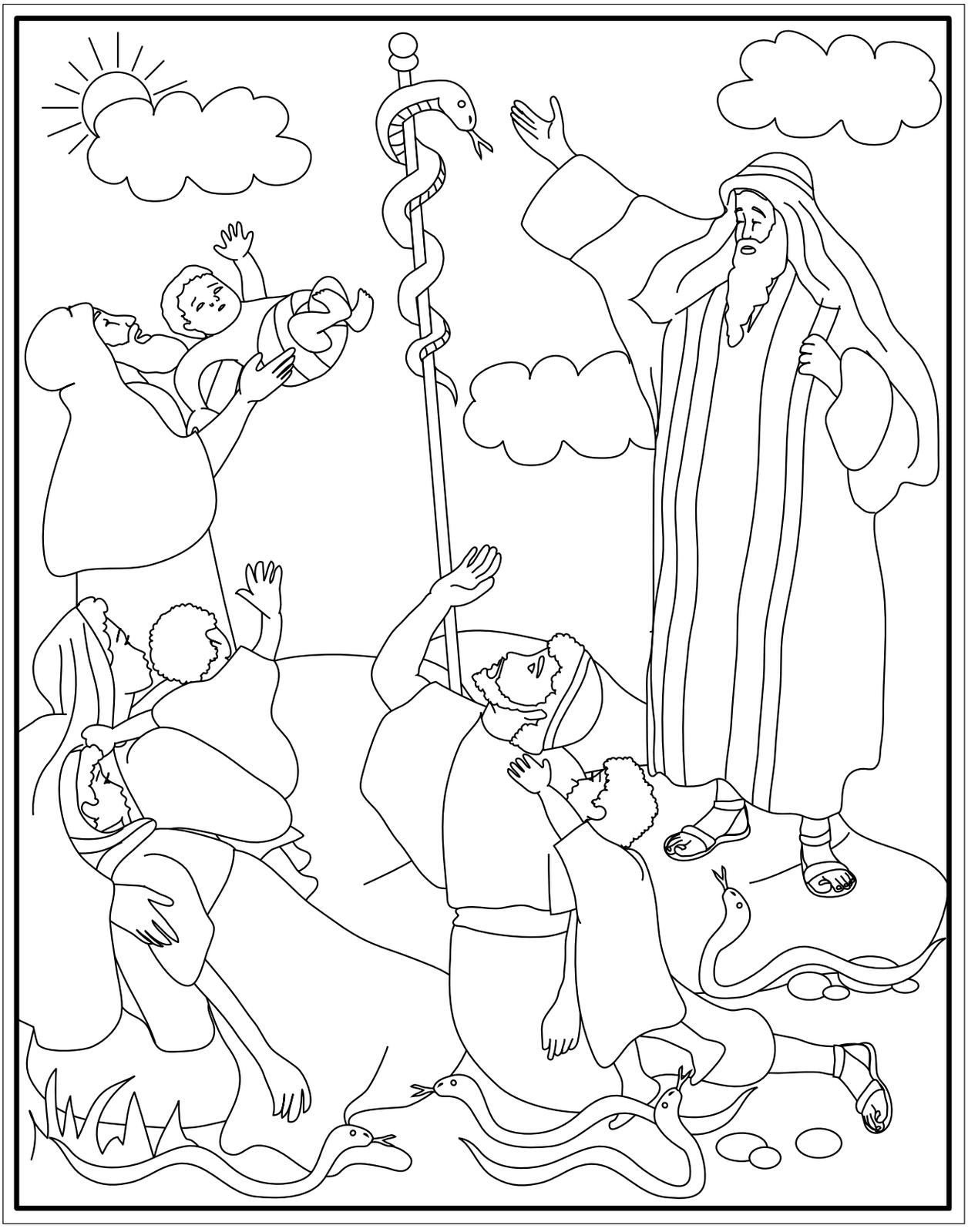
Puzzel 2: **De koperen slang**

Uitkomst:
De tekst op de cijfers:
Wij hebben gezondigd, omdat wij tegen den HEERE en tegen u gesproken hebben; bid den HEERE, dat Hij deze slangen van ons wegneme - Num. 21: 7

In de grijze hokjes:
de koperen slang

Themaboek Mozes_V3.indd 83 2/25/2014 10:13:07 AM

Kleurplaat: De koperen slang

Themaboek Mozes_V3.indd 84 2/25/2014 10:13:07 AM

Werkje: De koperen slang • Slangenspel

Verband met de vertelling: Toen het volk van Israël levensgevaarlijk gebeten werd door de slangen, kreeg Mozes de opdracht om een koperen slang te maken en die te verhogen. Als een gebetene daarnaar keek werd hij genezen.

Materiaal:
- gekleurd 180 grams A4-papier (Action);
- kleine schaar;
- lijm;
- plastic wegwerpbord;
- stuk zelfdrogende klei, iets kleiner dan een tennisbal;
- stiften, lovertjes, glitterlijm of ander versiermateriaal.

Voorbereiding:
- Druk werkblad 2c van les 5 af op het gekleurde A4-papier.

Uitvoering:
- Knip de slang en de cirkel met het alfabet uit.
- Plak de cirkel met het alfabet midden in het bord.
- Maak van het stuk klei een mooie ronde gladde bal, door die tussen je handen te rollen.
- Laat de bal van een behoorlijke hoogte op de tafel vallen.
- Leg de bal met de geplette kant naar beneden midden in de cirkel met het alfabet.
- Steek de satéprikker rechtop midden in de bal met de punt naar boven vast.
- Versier de slang, plak twee lovertjes als ogen op de kop. Kleur de tong rood met stift. Versier de slang verder met stift of glitterlijm. Kijk uit met de glitterlijm, dit is wel heel mooi op de slang, maar als je er te veel op doet wordt de slang te zwaar en zakt de slang straks teveel uit.
- Je kunt ook de kleiheuvel en de rand van het bord nog versieren.
- Laat het einde van de staart van de slang op de punt van de satéprikker rusten.

Je kunt nu een spel spelen: Blaas zachtjes tegen de slang, de slang gaat draaien. Als de slang weer stil hangt kijk je naar welke letter de tong van de slang wijst. Noem nu zoveel mogelijk Bijbelse namen die beginnen met die letter. En test je Bijbelkennis: Vertel ook wie diegene was en wat hij/zij deed.

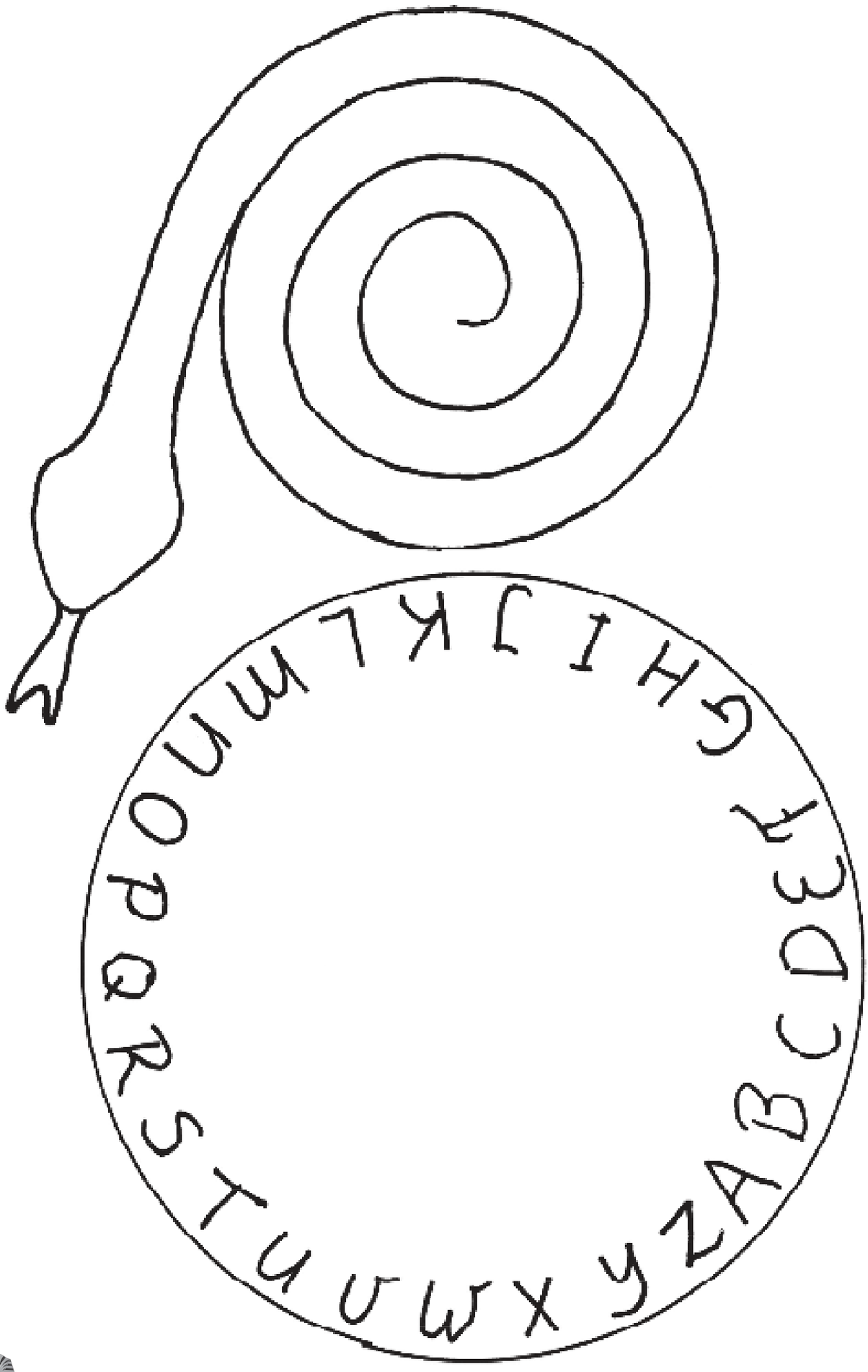
Of noem een woord met de betreffende beginletter die te maken heeft met de geschiedenis van Mozes die verteld is in de afgelopen week.

Themaboek Mozes_V3.indd 85 2/25/2014 10:13:07 AM

Voorbeeld: Slangenspel

Themaboek Mozes_V3.indd 86 2/25/2014 10:13:09 AM

Themaboek Mozes_V3.indd 87 2/25/2014 10:13:12 AM

Werkje: De koperen slang • Slang knutselen

In het verhaal staan de vurige slangen en de koperen slang centraal. De kinderen knutselen een eigen slang of maken met elkaar een hele lange slang.

Materiaal:
- Per kind min. 7 à 8 wc-rolletjes
- Plakkaat verf + iets om in te doen (eierdozen, schoteltjes)
- Kwasten (evt. verfschorten)
- Potjes water
- Touw
- Niettang
- Lijm
- Schaar
- Restjes rood en wit papier
- Zwarte stift
- Oude kranten of iets anders om de tafel af te dekken
- A4 papier

Voorbereiding:
- Verzamel voldoende wc-rolletjes
- Wanneer de kinderen een eigen slang maken, touw alvast op maat knippen, evenlang als het aantal rolletjes + 1 (liever ietsje ruimer)

Uitvoering:
- Laat de kinderen de rolletjes heel mooi beschilderen. Strepen, stippen, etc.
- Geef elk kind een A4 met de naam erop en zet hier op de rolletjes te drogen.
- Knip een slangentong uit het rode papier en plak die in het eerste rolletje, dit is de kop.
- Leg een knoopje in het touw en schuif die in het eerste rolletje, knoopje aan de voorkant, en niet het rolletje dicht, zodat het touwtje niet meer los kan gaan,
- Knip twee witte rondjes uit en teken er met zwarte stift pupillen op. Plak ze op de slangenkop.
- Rijg de andere rolletjes eraan. Bepaal de lengte van het touw (de rolletjes moeten tegen elkaar aan zitten) en leg een knoop in het touw.
- Vouw het laatste rolletje aan de achterkant schuin dicht dit is de staart, en niet het touw vast. Knip het restje touw af als het goed vast zit.

Tips:
- Maak een verftafel en een knutseltafel, dan blijft het overzichtelijk.
- Wanneer het werkje dezelfde dag mee moet, kun je er voor kiezen om niet met verf te werken, maar de rolletjes te beplakken met papier. Neem vouwblaadjes die net een maatje groter zijn dan de wc-rolletjes en plak die om de rolletjes heen, versier met restjes gekleurd papier.

Themaboek Mozes_V3.indd 88 2/25/2014 10:13:13 AM

Voorbeeld: Slangenspel

Themalied: Mozes

Mozes

tekst: Eduko

Themaboek Mozes_V3.indd 90 2/25/2014 10:14:42 AM

Themaboek Mozes_V3.indd 91 2/25/2014 10:14:43 AM

Colofon:

Copyright ©2014 behoort toe aan
Landelijke Werkgroep Jeugdevangelisatie

Ontwerp en Realisatie:
PromoVisique, www.promovisique.nl

Landelijke
Werkgroep
Jeugdevangelisatie